نومرو ـ ۱ ۱۲ محرم ۱۳۴۰ ـ ۱۵ ایلول ۱۳۳۷/۱۹۲۱ بر نجی سنه

عثمانلی

هلال احمر مجموعه سی

BULLETIN MENSUEL

DU

CROISSANT-ROUGE OTTOMAN

CONSTANTINOPLE

15 Septembre 1921

İdealist bir grup hekim tarafından 1868 yılında kurulan Hilal-i Ahmer, bugün 153 yıllık bir merhamet çınarı olarak çalışmalarını sürdürüyor. İyilik çınarı Türk Kızılay'ın 1868 yılından günümüze gelen şiarı: "Vatana muhabbet, yaralılara muavenet!"

İlk sayısı 15 Eylül 1921'de yayınlanan *Osmanlı Hilal-i Ahmer Mecmuası*'nın izinde iyiliğin rotasını *1868*'de çizmeye devam ediyoruz.

BAŞLARKEN

Dr. Kerem Kınık
Kızılay
Genel
Başkanı

İyiliği Yaymak

155 yıldır insan ızdırabını dindirmek için çalışıyoruz. İnsani yardım, halk sağlığı, afet ve acil durumları dışında son yıllarda kültür-sanat alanında da öncü bir rol üstlenmeye çalışıyoruz. Bunun için 2019 yılında Kızılay Kültür Sanat'ı kurduk. Amacımız bir yandan insani yardım faaliyetlerin sanat formu içinde dünyaya anlatmak bir yandan da yolu iyiliğe, yardımlaşmaya, merhamete çıkan her konuyu sanat aracılığıyla gündeme getirmek. Bu süreçte koronovirüs pandemisine rağmen iki tane müze, onlarca sergi açtık. Biri elinizde tuttuğunuz 1868 diğeri Kızılay Postası olmak üzere iki süreli yayınımız var. 2023'ün ilk günlerindeki yeni heyecanımız ise Kızılay Kültür Sanat Yayınları...

Biz Kızılay olarak yayıncılık konusunda eski ve zengin bir geçmişe sahibiz. Bugün hem geçmişteki birikim ve tecrübemizi hem modern yayıncılığın profesyonel ilkelerini bünyesinde birleştiren Kızılay Kültür Sanat Yayınları ile yeni bir yolculuğa çıkıyoruz: Hedefimiz geniş bir yelpazeye dağılan yayınlarımızla iyiliği yaymak!

Elinizdeki sayıda bu yeni yolculuğun rotasını bulacaksınız.

Prof. Dr. Kemal Sayar bir söyleşisinde şöyle diyordu: "İyiliğin kanatlarına tutunmaya her zamankinden çok ihtiyacımız var. İyiliğin izini sürmek, onu içimizde ve dışımızda bulmak, çoğaltmak ödevindeyiz. İyiliğe giden yol bizi bir yaşam bilgeliğine de ulaştıracaktır sonunda."

Şimdi iyiliğin kanatlarına kitapla tutunma zamanı.

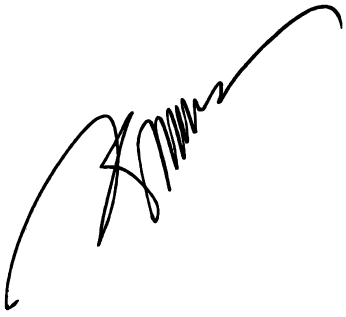

Türkiye Kızılay Derneği Adına Sahibi
Dr. Kerem Kınık / Genel Başkan
Yayına Hazırlayan / **Kızılay Kültür ve Sanat AŞ**
Genel Yayın Yönetmeni / **Hasan Mert Kaya**
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / **Halil İbrahim İzgi**
Yazı İşleri Şefi / **Halil Solak**
Yayın Koordinatörü / **Halil İbrahim Uçar**
Editör / **Fatih Tuncer**
Son Okuma / **Munise Şimşek**
Yapım / **Brandcom Group**
Konsept Tasarım / **Harun Tan**
Grafik Tasarım / **Aysel Çokyaşar**
Kapak Görseli / **Halil Fidan**
Baskı / **Matsis Matbaası**
Dağıtım Sponsoru / **MNG Kargo**

AYLIK DERGİ
OCAK 2023
SAYI 38
FİYATI 25 TL

Yönetim Adresi:
Sütlüce Mah. İmrahor Cad. No: 28 Beyoğlu/İstanbul
Tel: 0212 263 18 68
E-posta: info@dergi1868.com - reklam1868@brandcom.com.tr

1868

14

BEYAZPERDEYE YANSIYAN ÖZGÜRLÜK ÖYKÜLERİ

18

ÜLKESİNE SEVDALI BİR FOTO-MUHABİRİNİN HİKAYESİ

40

4 İYİLİK TRENİ SEFERİNİ TAMAMLADI 5 TREN YOLDA...

50

İYİLİĞE GİDEN YOLLAR SENSİZ OLMAZ

60

BİLGİNİN SON DURAĞI: KÜTÜPHANE
Ekrem Aytar

56

İMRAN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİLERİNİN İYİLİK YOLCULUĞU

66

TOPRAĞI KURTARMAK İÇİN
YOLA ÇIKMAK

74

ERZURUM'DAN CAPE TOWN'A
BİR OSMANLI'NIN İLİM
YOLCULUĞU

80

22 YILDA 5 KITA
TÜRKİYE BİR BAŞKA

88

İYİLİK RENGİ: SARI

90

YEDİ İKLİM DÖRT BUCAK
SEYYAHTAN GELEN NÂME

94

SELÇUKLULARIN İZİNDE

Etkinlik Ajandası

OCAK'TA NE YAPSAK?

Umarız 2023 yılı ülkemiz ve tüm insanlık için hayırlara vesile olur. Umarız insanlığın hastalıkla, açlıkla savaşlarla ve felaketlerle imtihan edilmediği günler bekliyordur bizleri. Arkamızda bıraktığımız son iki yılda küresel bir pandemiyi tecrübe ettik. Belki bundandır umudumuza endişenin eşlik etmesi. Ancak bunlar hayatımıza güzellikler ve incelikler katmamıza engel olmamalı. Mesela kendinize bir yeni yıl hediyesi vermek isterseniz sevdiklerinizle Avatar'ın yeni bölümünü izleyebilirsiniz. Güzel bir tiyatro oyununa gitmek, bir sergide 90'lı yılları keşfetmek ya da yeteneklerini geliştirmeyi düşünürseniz aşağıdaki önerilerimize bakmanızda fayda var.

İSTANBUL'DA TASAVVUFİ HAYAT

Beyoğlu'ndaki Refia Övüç Olgunlaşma Enstitüsü, İstanbul camilerinin geleneksel minber örtülerini özenle ve aslına uygun bir şekilde üretmeyi amaçlayan harika bir projeye sahip. Ancak bu duyurunun konusu o proje olmayacak. İsteyenler sitesinden bakabilir. Refia Övüç Olgunlaşma Enstitüsü, 27 Aralık 2022'de Türk İslam Eserleri Müzesi'nde önemli bir serginin açılışını yaptı. "İstanbul'da Tasavvufi Hayat" başlıklı sergi mutasavvıfların yaşadıkları mekânın sadeliğine, incelikli gündelik hayatlarına ve kullandıkları eşyanın zarafetine odaklanmış. Türk tasavvuf kültürü ve sanat tarihçisi uzmanlar nezdinde hazırlanan sergi 10 Ocak 2023 tarihine kadar misafirlerini ağırlamaya devam edecek.

SAHNEDE 90'LAR

Salt'ın üyesi olduğu Avrupa müzeler konfederasyonu L'Internationale'nin Our Many Europes [Avrupalarımız] programı kapsamında gerçekleştirilen "Sahnede 90'lar" sergisi Türkiye'nin politika ve ekonomik açıdan oldukça çalkantılı geçen 1990'lar ile 2000'li yılar arasındaki süreçteki İstanbul'daki kültür, sanat, performans ve eğlence tarihine odaklanıyor. Muhtelif kaynaklardan toplanmış arşivlere dayanan sergide fotoğraflar, objeler, video kayıtları, eskiz ve maketler yer alıyor. 90'lı yılları afiş ve broşürler, video klipler ile televizyon programlarına uzanan bir çeşitlilikte teneffüs etmek isteyenler 15 Eylül 2022 - 12 Şubat 2023 tarihleri arasında Salt Beyoğlu ve Salt Galata'ya gidebilirler.

İSLAM SANATINDA GEOMETRİK DESENLER ATÖLYESİ

Yeni yılda farklı bir hobi edinmek isteyenler veya var olan tasarım ve çizim yeteneğini geliştirmek isteyenler İstanbul Tasarım Merkezi'nin düzenlediği bu atölyeye bir göz atabilirler. Temel düzeyde verilen derslerin sekiz hafta süreceği atölyede geometrik desenlerin çizimleri, desenler arasındaki ilişkiler, çizimlerin guaj veya sulu boya kullanılarak boyama teknikleri gösterilecek. Atölyede ayrıca İslam sanatında önemli bir yeri olan geometrik desenleri tarihi ve büyük ustaları hakkında da bilgi verilecek. Tuba Genç tarafından verilecek dersler 28 Ocak - 18 Mart 2023 arasında cumartesi günleri saat 14.00 - 17.00 arasında yapılacak.

UÇMAK 'HEZÂRFEN AHMED ÇELEBİ'

Hazerfan Ahmed Çelebi'nin adını duymayan var mıdır? Hani şu kuşlar gibi uçmayı uçmayı aklına takıp kendisini yaptığı kanatlarla İstanbul semalarına bırakan sıra dışı insan. Ne eşi döndürebilir onu yolundan ne ailesi, ne de bazen fikir teatisinde bulunduğu bazen de rakip gördüğü Lagâri Hasan Çelebi. Hele bir de bu işi dönemin padişahı Sultan IV. Murad duyunca uçmak farz olur Hazerfan'a. Hezarfen Ahmed Çelebi'nin uçma sevdası ve eşsiz tecrübesi Ömer F. Oyal tarafından tiyatroya uyarlandı. İki perdelik oyun 27-28-29 Ocak 2023 tarihlerinde Atatürk Kültür Merkezi'nde sahne alacak.

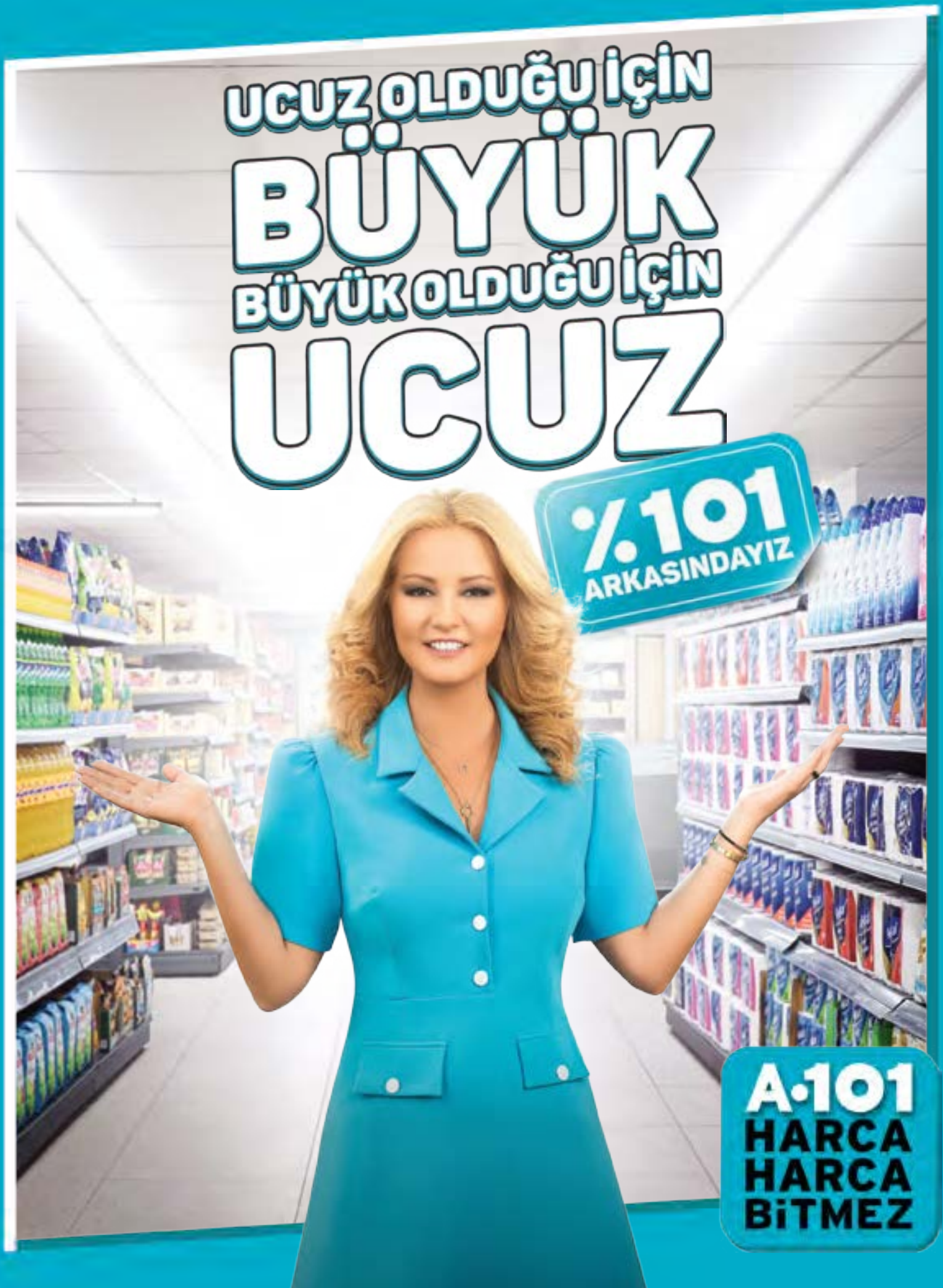
UCUZ OLDUĞU İÇİN
BÜYÜK
BÜYÜK OLDUĞU İÇİN
UCUZ
%101
ARKASINDAYIZ
A·101
HARCA
HARCA
BİTMEZ

HİKAYE

FOTOĞRAF: AA/ HÜSEYİN YİĞİNER

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi (AYBÜ) Meslek Yüksekokulu Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programı öğrencileri, ilçede dezavantajlı kadın ve çocukların eğitim aldığı Çubuk Aile Destek Merkezi'ndeki (ADEM) çocuklar için yeni yıl programı düzenledi. "İyilik Elçileri Grubu" üyesi gönüllü öğrenciler, müzik eşliğinde çocuklarla yüz boyama, zeka oyunları, balon ve resim gibi etkinlikler yaparak, oyunlar oynadı..

A STAR ALLIANCE MEMBER

TÜRK HAVA YOLLARI MOBİL UYGULAMASIYLA

UÇUŞ DENEYİMİNİZİ KOLAYLAŞTIRIN!

Mobil uygulamamız üzerinden en uygun bilet paketini seçebilir; işlemlerinizi hızlı ve güvenli bir şekilde tamamlayabilirsiniz.

Güncel kampanyaları, ek hizmetleri ve duyuruları takip edebilir; uçuşunuza dair her türlü değişikliği kolayca yapabilirsiniz.

Koltuk seçimi, ekstra bagaj, otel rezervasyonu, araç kiralama ve seyahatinizde ihtiyaç duyacağınız diğer hizmetlerimize kolayca erişebilirsiniz.

Operasyonel sebeplerle uçuşunuzda değişiklik meydana gelirse biletinizi ücretsiz bir şekilde değiştirebilirsiniz.

TURKISH AIRLINES

OSMANLI DÖNEMİNDE MÜCEVHER VE ERMENİ KUYUMCULAR

Zengin arşiv kaynaklarından beslenen Arsen Yarman'ın kitabı, tabiattan çıkarılarak elle işlenen değerli taş ve madenlerin, Osmanlı sarayına veya zenginlere satılan paha biçilmez mücevherlere dönüşme sürecini işliyor. Uzun bir zaman dilimini (14. yüzyıldan 20. yüzyıla) kapsayan kitap iki ciltlik oldukça hacimli bir çalışma. Osmanlı mücevhercilik ve kuyumculuğunu tarihi bir bütünlükte ele alan kitap, görsel malzemelerle paha biçilmez bir kaynağa dönüşmüş. Yazar mücevherlerin ham maddesinin nerelerden getirildiğini, nerede ve kimler tarafından işlendiğini tafsilatlı bir şekilde incelerken özellikle Ermeni kuyumcuların çalışmalarına odaklanmış. Ayrıca kullanılan mücevher fotoğrafları, çizimler, kuyumcu mühür ve imzaları da görmeye değer.

Arsen Yarman / YKY / 1432 sayfa

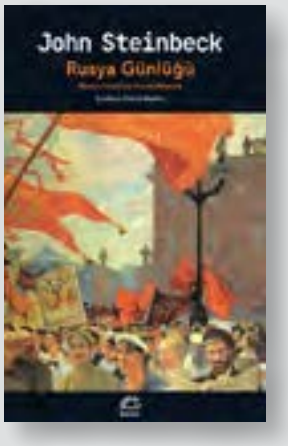

RUSYA GÜNLÜĞÜ

2. Dünya Savaşı'nın hemen sonrasında, Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki gerilimin iyice artmaya başladığı 1947 yılında gazetelerdeki gerçekdışı haberlerden bıkan Amerikalı yazar John Ernst Steinbeck, Sovyetler Birliğini kendi gözleriyle görmek ister ve yollara düşer. Bu yolculukta kendisine ünlü savaş fotoğrafçısı Robert Capa da eşlik eder. Birkaç hafta boyunca Moskova'yı, Stalingrad'ı, Kiev'i ve Gürcistan'ı gezerek Rusların ne yiyip içtiğini, nasıl yaşadığını veya dans ettiklerini görmek amacıyla sokaklara karışırlar. Steinbeck'in bu süreçte tuttuğu hatırat politikaya, hamasi laflara, bürokrasiye meydan vermeden sokakların halini ve sıradan Rusların hayatlarına odaklanıyor. Hem de Capa'nın yakaladığı mükemmel karelerle. Ünlü yazarın Rusya hatıratının ilk defa Türkçeye çevrildiğini de ekleyelim.

John Steinbeck / İletişim Yayınları / 265 sayfa

İÇİMDEN GEÇEN GÜNLER

"Zamanın farkına varmak, gelip geçen günleri farkındalıklarla zenginleştirmek, anlamlı, güzel ve zevkli hale getirmek yahut ağırlıklarını, yüklerini hissetmek, hesabı verilebilir kılmak zor iş. Halbuki insan olmak biraz da bu sorumluluğu üstlenmek demek." Prof. Dr. İsmail Kara'nın yeni kitabı "İçimden Geçen Günler"in arka kapak yazısı bu cümlelerle başlıyor. Konuları ele alış biçimi ve kurgu açısından kitabın klasik yazım türlerini epeyce zorlayan bir tarafı var. Günlük formatında başlayan bir konu birkaç paragraf sonrasında ön okumalar yapmayı gerektirecek kadar iddialı bir düşünce tarihi metnine dönüşebiliyor. Hatırat tadında başlayan sayfalarda farklı sebeplerle yazarın radarınıza girmiş, zihninni meşgul etmiş, soruşturmalarına konu kılınmış ve en nihayetinde üzerinde kalem oynatılmış çağdaş Türk-İslâm düşüncesinin çetrefilli meseleleriyle karşılaşıyoruz. Deneme, hatırat ve günlük gibi farklı yazı biçimleri arasında ustalıkla gidip gelen kitap aynı zamanda kıvamlı bir düşünce tarihi metni.

İsmail Kara / Dergâh Yayınları / 347 sayfa

ÇALINAN DİKKAT: NEDEN ODAKLANAMIYORUZ?

Dijital dünyanın gün geçtikçe hayatımızı işgal ettiği ve dikkat dağınıklığı gibi farklı problemlere yol açtığı son yıllarda pek çok uzman tarafından dile getiriliyor. Peki bu ne kadar doğru? İnternetin yaygınlaşması ve sosyal medya kullanımıyla gittikçe artan ekran süreleri bize gerçekten zarar veriyor mu? Bu soruların cevapları için gazeteci-yazar Johann Hari'nin kitabını tavsiye edebiliriz. Yazara göre dikkati dağılmış bir toplumun, önündeki en önemli sorunlara bile odaklanması ve çözüm üretebilmesi imkânsız. Öte yandan dikkatimizi bizden çalan kuvvetlerle bireysel olarak mücadele etmek de işe yaramaz bir çaba. Kesin çözüm için kolektif hareketin gerektiğini ileri sürüyor. Süreç böyle devam ederse "az uyuyup çok çalışan", "zaaflarımızı öğrenip manipüle etmek için tasarlanmış sosyal medya siteleri tarafından takip edilip gözlemlenen" ve "stres fazlalığından aşırı tetikte yaşayan" topluluklara dönüşeceğiz.

Johann Hari / Metis Kitap / 320 sayfa

POLİTİK KAMERA: ÇAĞDAŞ HOLLYWOOD SİNEMASININ İDEOLOJİSİ VE POLİTİKASI

"Politik Kamera" Hollywood sineması üzerine odaklanmış eleştirel bir sinema incelemesi. Kitaba göre sinema ideolojik üretim açısından vazgeçilmez bir araçtır, temsil biçimine ilişkin bir tercihle hayat bulur. İdeoloji de temsiller üzerinde yükselir; toplumsal kurum ve değerlerle, cinsiyet rolleriyle, kişisel varoluşumuzla ilgili yapıtaşları böylece oluşturulur. Dolayısıyla sinema, hâkim ideolojik hegemonyanın yeniden üretimine katkıda bulunabileceği gibi, alternatif temsiller aracılığıyla onu sarsmayı da amaçlayabilir. Kitap 1960'ların özgürlükçü ve eşitlikçi değerlerle örülü toplumsal atmosferinden Reagan'ın vahşi kapitalizmine giden yolu, Hollywood sineması üzerinden inceliyor.

Michael Ryan & Douglas Kellner / Ayrıntı Yayınları / 448 sayfa

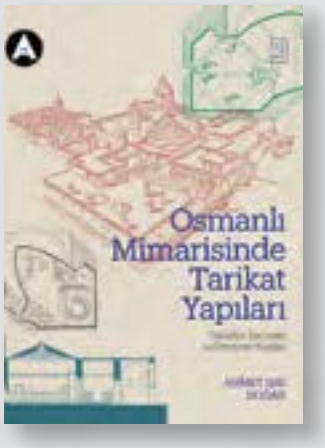

OSMANLI MİMARİSİNDE TARİKAT YAPILARI

1071'den itibaren yapılan göçlerin Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasında kilit bir rol oynadığı herkesin malumudur. Özellikle Türkistan coğrafyasından gelip Anadolu'ya yerleşen sufilerin, erenlerin, abdalların ve ahilerin Anadolu irfanı dediğimiz özün oluşmasında katkısı büyüktür. Ancak tasavvuf erbabının katkıları bununla da sınırlı değildir. Yeni fethedilmiş topraklar üzerinde inşa ettirdikleri tarikat yapılarıyla kurumsallaşarak maddi bir kültür de oluşturdular. Ahmet Işık Doğan bu kitabında Selçuklu ve Osmanlı'nın kuruluş yıllarında inşa edilen tarikat yapılarını mimari ve kültürel açıdan inceliyor. Yazar dikkatini Bektaşi ve Mevleviliğin tekke yapılarına yoğunlaştırmış. Böylece toplantı ve ayin biçimindeki farklılıkların mimariye nasıl yansıdığını örneklerle göstermiş.

Ahmet Işık Doğan / Ketebe Yayınları / 192 sayfa

DOĞA, YASALARI ÇİĞNEDİĞİNDE

Daha fazla tüketmeyi ve üretmeyi dayatan kapitalist sistem, sürekli büyüyen şehirlerle doğal yaşamdan uzaklaştığımız gibi ekolojik dengeyi de sarstık. Bazı bitki ve hayvan türlerinin soyunun tükenmesine yola açtık. Kısacası doğanın yasalarını çiğnedik. Oysa tabiatın ve vahşi yaşamın bizim yasalarımıza uymamasına hiç tahammül edememiştik. Mary Roach bu kitabında insan ile vahşi yaşam arasındaki bitmek bilmez çatışmayı mizahi bir dille ele alıyor. Kitaptan öğrendiğimize göre Ortaçağ Avrupa'sında yasaları çiğneyen hayvanlar mahkemelerde yargılanabiliyor, aforoz edilebiliyor, yuvalarından çıkmaları için tahliye emri alabiliyor, hatta sürgüne bile gönderilebiliyorlardı. Mesela 1659'da Kuzey İtalya'nın bir eyaletindeki beş kasabadan birer temsilci, tırtıllara karşı yasal işlem başlatmış.

Mary Roach / Fol Kitap / 304 sayfa

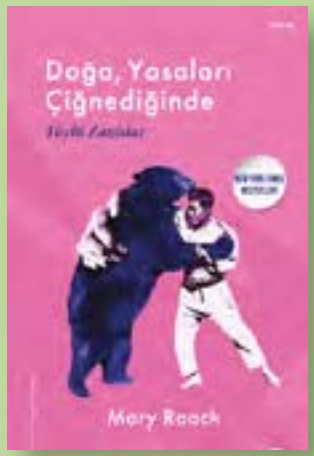

İSTANBUL'DAN İZLENİMLER

Almanya'da üniversite okuyan Bulgar aydın Todor Yankov (1865-1941), ülkesine döndükten sonra uzun yıllar lise öğretmenliği ve müfettişlik yapar. Ancak sonrasında seyahat etme tutkusuna yenilerek yollara düşer. Kendi ülkesini gezdiği gibi İstanbul'u da ziyaret eder. Batılı seyyahlardan farklı olarak çıkmaz sokaklarına, dar geçitlerine ve yorucu yokuşlarına kadar adım adım gezer İstanbul'u. Sokak köpekleriyle oynar, faytonla yolculuk yapar, kahvehanede kahvesini yudumlar, tekke eklinin zikir ve muhabbetine şahitlik eder. Şehrin sıradan insanına ve parıltısız gündelik hayatına dokunma çabasıyla kaleme aldığı yazılar, 1898 yılında yayınlanan bir dergide tefrika edilir. Todor Yankov'un tefrika edilen bu seyahatnamesi, Prof. Dr. Hüseyin Mevsim tarafından Türkçeye çevrilerek yayınlandı.

Todor Yankov / Kitap Yayınevi / 80 sayfa

"ÜCRETSİZ OLARAK **OKUYUCULARIN ERİŞİMİNE SUNACAĞIZ"**

İlyas Yıldırım
Kızılay Kültür-Sanat Genel Müdürü

Kızılay Kültür-Sanat Genel Müdürü İlyas Yıldırım, yayınevinin politikasını ve çıkacak kitapları 1868'e anlattı.

Kızılay, kurulduğu 1868'den itibaren aslında bir yandan kültür sanat alanında da çeşitli faaliyetlerde bulunuyor. Ancak yakın zamanda Kızılay Kültür Sanat şeklinde daha kurumsal bir yapıya büründü. Önce bu yapıdan bahsedelim biraz. Ne zaman ve ne amaçla kuruldu?

Kızılay Kültür Sanat 2019 Temmuz ayında kuruldu. Kuruluş amacımızı ifade etmeden önce, "Kızılay ne yapar?" sorusuna cevap verirsek, kuruluş amacımızı daha kolay izah edebilirim diye düşünüyorum. Kızılay temelde bir insani yardım kurumu; beşeri ve doğal afetler sebebiyle oluşan insan ızdırabını dindirmek için bir buçuk asırdır hem ülkemiz sınırları içinde hem de dünyanın bir çok noktasında insani yardım faaliyetleri yürütüyor. Biz Kızılay olarak bir köprüyüz. Bir yüzümüz yardım ihtiyaç duyanlara, diğer yüzümüz de bağışçılara bakıyor. Haliyle çift yönlü olarak insana dokunuyoruz. İster bağışçı olsun, ister faydalanıcı onlarla bazen on yılları bulan bir bağımız oluşuyor. Bu şu demek, bizim işimizin merkezinde iletişim var. Doğru iletişim için ise bir sistematik bir bilgi donanımına ihtiyaç var. Bu ihtiyaç sadece biz insani yardım sahasında çalışan insanlar için geçerli değil. İnsanların tümü için geçerli. Öncelikle kavramların yerli yerine oturması gerekiyor. Bunu yapmanın en geçerli yolu da farklı kesimler nezdinde doğru bir bilgi akışını sağlamaktan geçiyor. Dijitalleşen dünyada insan zihni çok daha hızlı bir şekilde manipüle edilebiliyor. Ama en nihayetinde gerçek ve sahih bilgi her zaman geçerliliğini koruyor.

Kızılay bir kurum olarak, bir marka olarak ülkemizin bayrak taşıyıcı ana unsurlarından birisi. Amacımız, bu nadide kurumun gerçekleştirmiş olduğu işleri kültürel ve sanatsal bir form içinde insanlara anlatmak. Tabii bunu yaparken, sadece özgül olarak Kızılay'ı anlatmakla sınırlı değil hedefimiz. Daha geniş manada içinde bulunduğumuz insani yardım ekosisteminin bütün bileşenlerini kavramsal bir zeminde ele alıp tartışmak, bu alanda farklı alanlarda çalışmalar yapmak için çalışıyoruz. Nitekim geride kalan üç buçuk yıl içinde pandeminin zorluklarına rağmen, iki tane müze açtık. İki süreli yayınımız 35 sayıdır aralıksız

Kızılay Kültür Sanat olarak telifi bizde olan kitaplarımızın dijital nüshalarının tamamını ücretsiz olarak okuyucuların erişimine sunacağız.

yayınlanıyor. Onlarca sergi açtık. Şimdi sırada Kızılay Kültür Sanat Yayınları var.

Müze başta olmak üzere sergiler ve çeşitli etkinlikler gördük Kızılay Kültür Sanat bünyesinde. Sonrasında dergi geldi. Şimdi de Kızılay Kültür Sanat Yayınları… Nasıl bir düşünceyle yola çıktınız?

Kızılay dergi ve kitap yayıncılığında oldukça zengin bir geçmişe sahip. Yürütmüş olduğu faaliyetlerin belgelenmesi hususunda onlarca kitap neşredilmiş zaman içinde. Baktığımızda farklı başlıklar altında kitaplar görüyoruz. Esir mektuplarından salgınlardan korunma kitapçıklarına, insani yardım yıllıklarından hatıratlara değin oldukça geniş bir yelpazede yayıncılık yürütülmüş. Hakeza, çocuklara ve gençlere yönelik çeşitli yayınlar yapılmış.

Günümüzde insani yardım alanı olabildiğince çok katmanlı bir hale geldi. İhtiyaç duyulan yardım afetlerin niteliğine, coğrafyaya, kültürel ve ekonomik yapılara göre değişkenlik gösteriyor. Dolayısıyla etkin bir insani yardım yürütmek için öncelikle sistematik bir literatüre ve kültüre ihtiyaç var. Bu ihtiyaç

hem insani yardım çalışanları hem bağışçılar hem bu alanda araştırmalar yürüten akademisyenler için önem arz ediyor. Öncelikli olarak içinde bulunmuş olduğumuz sahada bir literatür oluşturmak gibi temel bir hedefimiz var.

Nasıl bir yayın politikası belirlediniz?

Kızılay'ın üç temel faaliyet alanı var: Afet, insani yardım ve halk sağlığı. Başlangıçta bu üç alanın merkezde olacağı bir müktesebat oluşturmak için çalışacağız. Bu üç ana başlığın dokunduğu çok sayıda alt başlık var. Tarih, sosyoloji, psikoloji, araştırma-inceleme, çocuklar ve yetişkinlere yönelik güvenli yaşam için bilgilendirme, hatırat, raporlar... 2023 yılı içinde ağırlıklı olarak bu alanlarda kitaplar yayınlayacağız.

Kurumsal yayınlara erişim konusunda bir zorluk var. Okurlarımız kitaplara kolayca erişebilecek mi? Dünyada ve kısmen ülkemizde yayınlara online erişim noktasında büyük bir çalışma var. Bu yayınlara dijital erişim de olacak mı?

Pandemiyle birlikte dünya genelinde çok hızlı bir dijitalleşme süreci yaşanıyor. Birçok üniversite ve kütüphane kaynaklarını dijitalleştirip okuyucuların elektronik ortamda bilgiye erişimine olanak sağlıyorlar. Biz de Kızılay Kültür Sanat olarak telifi bizde olan kitaplarımızın dijital nüshalarının tamamını ücretsiz olarak okuyucuların erişimine sunacağız.

İYİLİĞİ KİTAPLA YAYMAK

ALPASLAN DURMUŞ

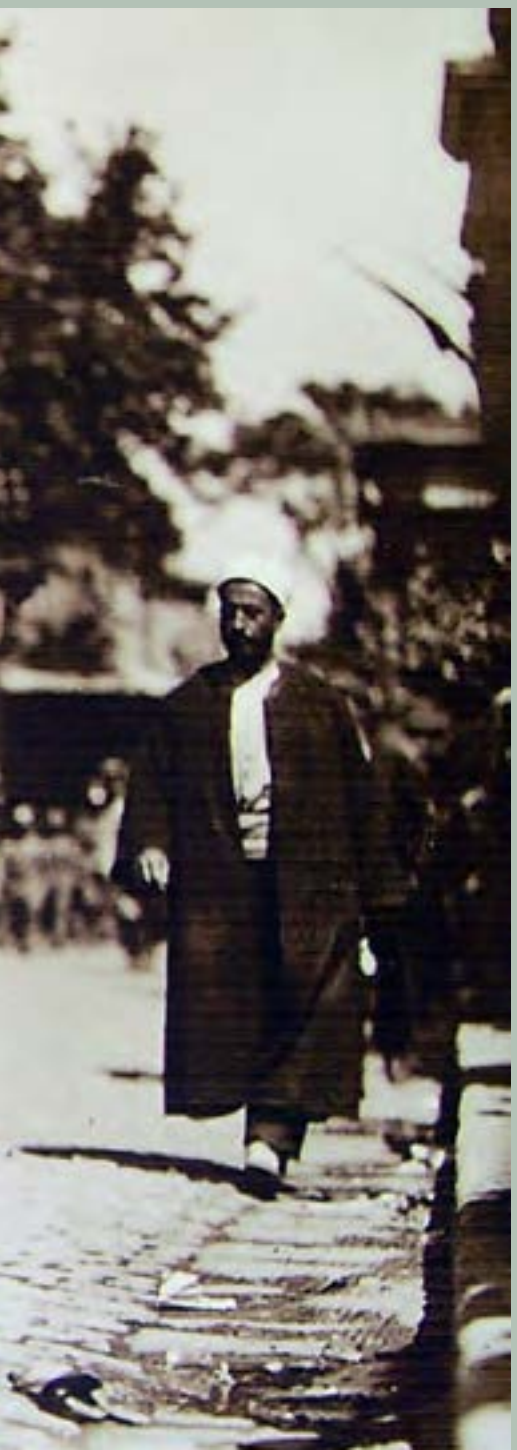

Kızılay Akademi Başkanı Alpaslan Durmuş 2023 yılının ilk günlerinde yayın hayatına başlayan Kızılay Kültür Sanat Yayınları'nın rotasını 1868 okurları için çizdi.

Bir işin iyi bir şekilde ifa ve icra edilebilmesi için öncelikle iyiden iyiye düşünülüp taşınılmış, süreçlerin özenle tasarlanmış, sürece dâhil olacak araç ve unsurların yeterlik ve yetkinlik standartlarına uygun olarak üretilmiş olması gerekir. Sonrasında da gerek ifa ve icra edecek kişilere (yani paydaşlara) gerek o işten ve ürününden yararlanacaklara (yani hedef kitleye) gerekse işin, paydaşların ve hedef kitlenin içinde nefes alıp verdiği, içinde hareket ettiği evrene (yani topluma) açık, net, rahat bir şekilde izah edilmesi, açıklanması, anlatılması elzemdir. Bir buçuk asrı aşmış geçmişinde Kızılay bu paylaşımı işin bu gerekliliği çerçevesinde yapagelmiştir.

Kızılay 150 yılı aşan tarihi boyunca amacında ifade edilmiş insani yardım, halk sağlığı ve afet ve acil durum başlıklarında iş yapmış, ürünler ortaya koymuş, hizmet ifa etmiştir. Bu üç alanıyla alakalı olarak gerek paydaşlarına, gerek muhataplarına, gerekse topluma bir taraftan yaptığı işi, ürettiği faydayı, ürün ve hizmetlerini anlatmış, diğer taraftan bu faydaya, ürün ve hizmetlere katılanlara ve katılacaklara bilgi ve beceri kazandırmıştır. Çünkü insan yaptığı iş üzerine düşünen, düşüncesi üzerine düşünen bilinç sahibi bir varlıktır; birlikte yol aldığı insanlarla ve insanlara hesap vermek, bilgi üretmek, aktarmak, birikim oluşturmak zorundadır. Kızılay da "insani" bir iş yapan şahs-ı manevi olarak bilinçlidir; bilinçle hareket eder, bilinçle ulaştığı farkındalığı dokümante edip aktarır.

Kızılay binlerce insanla beraber çalışarak milyonlarca insana ulaşıyor. Beraber çalıştığı insanlar içinde profesyonel olarak çalışan, işi bu olan insanlar da var, bireysel ve toplumsal sorumlulukla hareket edip destek olan insanlar ve kurumlar da var. Ulaştığı insanlar içinde afetzedeler de var, savaş yahut iklim krizi gibi bir sebeplerle doğup büyüdüğü topraklarda yaşama şansı kalmadığı için yerini yurdunu terk etmek zorunda kalmış insanlar da var, doğa yahut insan kaynaklı afetlerden dolayı mağdur olmuş, yoksul yahut yoksun düşüp ihtiyaçlarını karşılayamayan insanlar da var. Dolayısıyla amacı istikametinde Kızılay'a düşen destekçilerini, bağışçılarını bilgilendirerek, haberdar ederek yapmaya çalıştığı işe katılmalarını ve katkı vermelerini sağlamaktır. Yapmaya çalıştığı işi beraberce, omuz omuza yapacağı profesyonel ve gönüllülerine nasıl yapılacağı noktasında yeterlilik kazandırmaktır. Mevcut mağdurlara mağduriyetlerinden kurtulmaları için uzattığı eli nasıl yakalayacaklarına, diğer insanlara da ileride başka mağduriyetler oluşmaması ve mağdur durumuna düşmemeleri için güçlenmeleri ve direnç kazanmaları için neler yapmaları gerektiğine ilişkin kılavuzluk yapmaktır.

TOPKAPI SARAYI

Kızılay mazluma, mağdura, afetzedeye, incinebilir/ kırılgan kişi ve gruplara din, dil, ırk vesair herhangi bir özelliğini sorgulamadan, bu özellikler üzerinden herhangi bir ayrım yapmadan insani yardım ulaştırır; dertlere deva olur, ızdırapları dindirir. Bu iş için kendisine emanet edilmiş kaynakları kullanır. Emanete hakkıyla sahip çıkmak, ehline ulaştırmak dediğimizde kaynakları etkin bir şekilde kullanmaktan, etkili bir şekilde yönetmekten bahsetmiş oluruz. Bunun da yolu müktesebatına sahip çıkmaktan, bir külliyat ve literatür oluşturmaktan geçer. Ayrıca hem o kaynak sağlayanların, destekçilerin desteklerini sürdürmeleri, kaynak tahsisine devam etmeleri hem de yeni destekçiler bulunması, yeni kişilerin ve toplumsal kesimlerin katılması için de bu müktesebatın bir literatür bütünlüğü içinde derlenip toparlanması, aktarılması gerekir. Ne kadar çok kişi haberdar olursa o kadar fazla katılım, dolayısıyla da o kadar verimli ve sürdürülebilir bir ilişki ve finansman sağlanır. Ve dolayısıyla Kızılay hizmetlerinin devamlılığı sağlanır.

Velhasıl Kızılay anlatmak, aktarmak, kılavuzluk yapmak, mevcut yol arkadaşlarını korumak, sayılarını arttırmak üzere veri sağlamak, bilgi üretmek, sorunları teşhis etmek, yenilikçi çözümler üretmek ve bunları aktarmak için her tür ortam ve platformu kullanır. Kızılay Kültür Sanat, başta yayınlar olmak üzere ortam ve platformların gerekliliklerine uygun içerikleri üretip kullanacak Kızılay organı olarak teşekkül etmiştir.

Konu yelpazesi

Kızılay Kültür Sanat insanın kendisini ve çevresini bütün hâlinde ve parçaları itibarıyla topyekûn tanımasını ve bu tanımaya dayalı olarak kendisi ve çevresiyle etkileşimini sağlık, esenlik ve güvenlik boyutlarında dirençli/ metin bir şekilde inşa etmesini sağlayacak eserleri yayımlamak üzere yola çıkıyor. Yani Kızılay Kültür Sanat Yayınları insan ızdırabını dindirmeye yahut insan ızdırabını dindirmek için çabalayanlara katkısı olacak kitaplar yayımlayacak.

KONYA MEVLANA MÜZESİ

Afet ve acil durumlar başlığı altında başlıca konularımız, odaklarımız anahtar kelimelerle ifade edecek olursak şunlar olacak: dirençlilik kültürü ve yetkinlikleri, doğa kaynaklı afetler, insan kaynaklı afetler, afetlere hazırlık ve afet risk azaltımı, afete müdahale ve acil yardım, afet ve acil durum lojistiği, afet iletişimi, afetlerde haberleşme, afet sonrası iyileştirme, başa çıkma ve problem çözme becerileri, iklim değişikliği, ekonomik sorunlar, toplumsal sorunlar, terör, savaş ve çatışma, hayatta kalma becerileri, afet tarihi, göç tarihi, gönüllülük vb.

Halk sağlığı ve kan hizmetleri başlığı altında zikredebileceğimiz başlıca konularımız ve odaklarımızı da şu anahtar kelimelerle toparlayabiliriz: sağlık okuryazarlığı, sağlıklı yaşama ve yaşlanma/ yaş alma, yaşam becerileri, güvenli yaşam, ilk yardım, psikososyal destek, sağlık iletişimi, küresel sağlık, afet tıbbı, bağımlılık, epidemi, pandemi, salgın hastalıklar, yaşlı bakımı, engelli bakımı, kan hizmetleri, bağışçı, kan bileşeni, kan temini, kök hücre, plazma fraksinasyonu, hücre, doku, organ bankacılığı vb.

İnsani yardım çerçevesinde başlıca konularımız ve odaklarımızı ise şu anahtar kelimelerle ifade edebiliriz: temel hak ve hizmetlere erişim, temel insan hakları, insan hakları hukuku ve insancıl hukuk, gıda güvenliği, çevre güvenliği, insani yardım ekosistemi, insani diplomasi, çatışma çözümü, insan hareketlilikleri, göç politikaları, insani yardım teorileri, insani yardım normları, insani yardım lojistiği, insani yardım ve iletişim, insani yardımın finansmanı, kalkınma/ şenlendirme ve ekonomik güvenlik, mülteci hakları ve savunuculuk, savaş-barış, sosyal politikalar, toplumsal uyum ve birlikte yaşama, bölgesel güçlendirme, sosyal yardımlar, aşevi, zekât, kurban, Kızılay-Kızılhaç hareketi tarihi, Kızılay tarihi, yardımseverlik tarihi, bağış, gönüllülük vb.

Kızılay Kültür Sanat, başta yayınlar olmak üzere ortam ve platformların gerekliliklerine uygun içerikleri üretip kullanacak Kızılay organı olarak teşekkül etmiştir.

Yayın politikası

Kızılay'ın misyon, vizyon ve stratejileri çerçevesinde, bunlara doğrudan veya dolaylı destek verecek eserleri yayımlamak üzere yola çıkıyor Kızılay Kültür Sanat. Yayınlarımızda belirlediğimiz temaların dışına çıkmamak kaydıyla farklı hedef kitlelere hitap edecek tür ve tarz çeşitliliğini önemseyeceğiz. Ancak her hâlükârda bir nitelik arayışını koruyacak, eserin kapsamında olduğu türün ve tarzın gereklerini yerine getirerek yeterlilik ve yetkinlik şartlarını sağlamayı bir borç bileceğiz.

Kızılay Kültür Sanat, Türk milletinin değerlerine saygı duyar; bu değerlerle çatışacak yahut bu değerleri tahrif veya tağyir edecek eserler üretmeyecektir. –Ancak Düşünce ("düşünme" ve "düş"leme) eserleri bu genel hükmün istisnası kabul edilmelidir. Bu neviden eserler insanlığın ızdırabını dindirmek misyonundaki Kızılay'ın da beslenmesini sağlayacağından Kızılay Kültür Sanat, bu türden arayışlarla diyalog ve dirsek teması hâlinde olmayı önemseyecek, bunu öz-eleştirel duruşun bir gereği olarak görecek, katılmasa bile bu soy eserleri yayımlayarak tartışma zeminleri oluşmasına, dolayısıyla müsademe-i efkâra imkân sunacaktır.

Toplum temelli dirençliliği önemseyen Kızılay'ın bir uzvu olarak Kızılay Kültür Sanat, Türk okurunun tamamına ulaşmayı hedefleyecektir. Dolayısıyla okurların her bir segmentine hitap etmek ve ele alınan konuyu farklı boyutlarıyla kavramak ve kuşatmak anlamında bütüncül, kapsayıcı ve kuşatıcı olmayı hedefliyoruz. Gerek bütüncül, kapsayıcı ve kuşatıcı olmak gerekse okurumuzu yakalamak –"piyasa" diliyle ifade edecek olursak– "pazara nüfuz etmek", ürünlerimizi yaygınlaştırmak ve her kütüphanede "iyiliğe yer aç"ılmasını sağlamak için tür (matbu, dijital, ikisinin karması vb.) ve tarz (bilgilendirici, kurgusal, belgesel vb.) çeşitliliğine sahip güncellik ve sürekliliği olan yayınlarımızla varlık göstereceğiz.

İş birlikli/ ortak yayınlar üretmeyi veya belirlediğimiz konularda yayın hazırlığında olan yayıncılara danışmanlık desteğinde bulunmayı hedefliyoruz. Böylece Kızılay amaçlarını gerçekleştirmek, Kızılay Kültür Sanat'ın kurulma mantığını tahakkuk ettirmek için salt kendi imkân ve kanallarımızdan değil diğer yayıncıların imkânlarından da yararlanacağız.

Kurumsal geçmişimizde ortaya konmuş eserleri faksimile edisyonlarla tedavüle sokarak mevcut değerlerimizi yaygınlaştırmaya çalışacağız.

İçerik, tasarım, üretim, sunum,

Toplum temelli dirençliliği önemseyen Kızılay'ın bir uzvu olarak Kızılay Kültür Sanat, Türk okurunun tamamına ulaşmayı hedefleyecektir.

okura ulaştırma vs. açılardan güçlü ve fark yaratan yayınlarla refiklerimize öncülük yapmaya çalışacağız. Nitekim maddi telif haklarına sahip olduğumuz yahut telif hakkı sahiplerinden izin aldığımız yayınlarda kullanacağımız "İYAP (indir, yararlan, arşivle, paylaş)" karekodumuz eminiz okurlarda aks-i seda bulacak, başka müellif ve yayıncıları da teşvik edecek, en azından "Bir de biz deneyelim." noktasına getirerek açık erişimi yaygınlaştıracaktır.

Beher kitabımıza tek/ biricik kitabımızmış gibi emek vereceğiz. Çünkü biliyoruz ki toptan büyümenin temeli ve tekil bileşeni budur. Bu, hem nitelikte yetkinliğe hem de okurun haberdar olmasına ve ulaşmasına vesile olacak bir nitelik öncülüğünü sağlayacaktır.

Seçilecek eserler

Şimdilik kitap tercihlerimizi olabildiğince teliflerden oluşturmaya çalışıyoruz. Ancak nitelikli ve geniş bir literatür oluşturmak için tercümenin kaçınılmazlığının da farkındayız. Kitap seçerken yukarıda zikrettiğimiz kenar köşeler mahfuz kalmak kaydıyla bazı gözettiğimiz ikincil kıstaslar da olacak.

İnsani yardım alanında profesyonel yahut gönüllü çalışanları olduğu kadar entelektüel, sorumlu, meraklı, öğrenci vb. bireyleri de ilgilendirecek, hedef kitlesi geniş bir yelpazeyi oluşturan eserleri tercih edeceğiz.

Yakın tarihte yayımlanmış ve olabildiğince güncel soru, sorun ve tartışmaları içermeyi başaran eserleri önceleyeceğiz.

Hazırlanacak yahut çevirisine talip olunacak eserlerde yayıncılık imkân ve becerilerini iyi düzeyde kullanmayı başaran, "proje eserler" ismini hak edecek içerik unsurlarıyla, farklı medyaları kullanan eserleri tercih edeceğiz.

Ulusal yahut uluslararası sivil veya hükûmetsel kurumlar tarafından yayımlandığı için telif bedeli ödemeden yahut bu türden kurumların bir proje veya programları kapsamında destek alma ihtimalimiz olan kitapları önceleyeceğiz. Ayrıca ülkelerin kültür bakanlıklarının telif/çeviri destek proje ve programları gibi çevirisi yahut telifi için mali destek alma ihtimalimiz olan kitapları da benzer mantıkla değerlendireceğiz.

Müellif veya çevirmeninden çizer ve grafikerine kitaba emek verecek herkesin katkısını almak niyetinde ve gayretinde olacak eserler yayımlayacağız.

Müellif veya çevirmeninin ilgi ve bilgi alanında yahut bilgilenmek istediği, kendisine katkısı olacağını düşündüğü bir alanda olduğu için üretmek isteyeceği, teklifimizi zevkle kabul edecek veya bizi de

duyduğu iştiyaka katma isteğiyle bizzat kendisinin teklif edeceği eserlere özellikle açık olacağız.

Metinden kitaba yayının serüveni

Yayıncılık öncelikle bir metinle başlar. Metnin muhatabı olan okurda son bulan bir "ürün" olarak düşünüldüğünde irili ufaklı çok sayıda tarafı ve öznesi bulunan bir iştir yayıncılık. Kaba iş akışı ve öznelerin devreye giriş basamaklarını bir telif eser üzerinden sıralayacak olursak üç aşağı beş yukarı şöyle bir süreç tanımlaması çıkar ortaya: Yazar bir metin üretir. Bu metin doğrudan yazarın kendisi tarafından veya aracılar tavassutuyla yayıncıya gelir. Yayıncı ilk okuma ve değerlendirmeyi bizzat yahut danışman (okuyucu, lektör, alan uzmanı, hakem vb.) aracılığıyla yapar. Metni yayımlamaya genel yayın yönetmeniyle/ editörüyle/ yayın kuruluyla birlikte karar verir yayıncı. Metnin masaüstü yayın hazırlığı yazarla birlikte editör, redaktör, danışman, musahhih, grafiker vb. öznelerin katkılarıyla yapılır. Klasik basılı bir eser için bu noktadan sonra basımcı (matbaa) devreye girer. Matbaa hazırlamış olduğu baskı üniteleriyle (donanım) kâğıt, film, mürekkep, iplik, tutkal, selofan vb. ürünleri tedarikçilerinden temin edip basımını gerçekleştirerek kitabın bir mamul hâline gelmesini sağlar. Matbaa, yayını yayınevine veya yayınevinin anlaştığı dağıtımcıya ve posta, nakliye vb. lojistik hizmetleri sunanlara ulaştırır. Ardından mamul hâle gelen formata bağlı olarak okura farklı ulaştırma kanalları devreye girer; dağıtımcılar, kitabevleri (zincir kitabevleri, bağımsız kitabevleri, kelepir/ucuz kitapçılar, ikinci el kitapçılar, sahaflar vs.), internet satış mağazaları, internetteki genel (ne ararsan bulunur) mağazalar vs. Ayrıca okurun eserden haberdar olmasını sağlamak ve dikkatini çekmek üzere farklı medyalarda tanıtım, değerlendirme, eleştiri, ilan, reklam vb. tanıtım duyuru çalışmaları gündeme gelir. Tüm bunlar yayının türüne, başta yazar ve yayıncı olmak üzere tarafların ümit ve hayallerine, yayıncının ilişki zenginliğine vb. bağlı olarak sisteme dâhil olacak ve yayın okuruna ulaşacak, yayımlanacaktır. Yayımlanacak, yayılacaktır; neşrolacak, intişar edecektir.

Kızılay Kültür Sanat özetle betimlenen bu sürecin tamamını ve süreçteki özneleri olabildiğince katılımcı bir şekilde yönetmek suretiyle ayrı yetenekleri işin içine katmaya, böylece ortak aklı ve büyük bir birikimle hareket etmeyi sağlayacaktır.

Tezgâhtakiler

Akademi Dizisi: Üniversitelerin ilgili bölümlerinde ders kitabı olarak kullanılabilecek kitaplar ile akademisyenlerin akademik kaygılarla kaleme aldıkları araştırma raporu, makale, tez vb. kitaplar bu dizide yer alacak. Bu başlık altına girecek Kuramdan Uygulamaya İnsani Diplomasi kitabımız hazırlandı ve Ocak 2023'te raflardaki yerini alacak. Ayrıca Afet ve İnsani Yardım Lojistiği, Afet ve Acil Tıb, Afet ve Acil Durumlarda Gıda ve Beslenme Hizmetleri ders kitapları ile geçtiğimiz yıllarda yaşanan orman yangınları ve sel saha raporlarının yayın hazırlıkları da sürmekte.

Araştırma-İnceleme: Bu dizi akademik arka plana dayanan, tez geliştiren yahut inceleme araştırma yapan serbest müelliflerin kaleme aldığı kitaplardan oluşacaktır. Kızılay Genel Başkanı Kerem Kınık'ın Niçin Kızılaycı Oldum? bu dizinin ilk kitabı olacak.

Bellek Dizisi: Bu dizi dünden bugüne ve yarınlara uzanan bir perspektif sunan kitaplardan oluşacak. "Bellek Dizisi" altında yer alan "Bellek-Belge"den arşivlerde kalmış unique belgeler yayımlanacak ki elan Hilâl-i Ahmer Kadırga Viladethanesi Ebelik Kursu öğrencisi Fatıma Şehîme hanımın Ebelik Staj Defteri kitabı yayımlanmış durumda. Bu bir öğrencinin nöbetlerinde tuttuğu hasta gözlem notlarından oluşan bir kitap. Bu kitap vasıtasıyla Osmanlıdan Cumhuriyete yardımcı sağlık çalışanı sınıflarının eğitim süreçlerine dair önemli bilgiler edinmiş olacağız. Bir başka alt dizi de "Bellek-Biyografi". Bu başlık altından dört biyografi yayımlanmış olacak Ocak'ta: Adnan Adıvar, Besim Ömer Paşa, Safiye Hüseyin Elbi, Yusuf Akçura. "Bellek-Sözlü Tarih" alt dizisinin ilk kitabı Balkanların Yetim Türkleri adıyla ocakta okurlarıyla buluşacak.

Cevher: Kızılay'ın görev sahalarında sanatsal bir dil arayışının ilk duraklarından biri Enis Batur'un kaleme aldığı ve savaşın yol açtığı felaketlerin ve ızdırapların resimden sinemaya, müzikten dokumaya farklı sanatsal ürünlerde temsiline odaklanan kitap bu konudaki duyarlılıkları besleyerek savaştan kaçma-kaçınma davranışı kazanılmasına yararlı olacaktır ümidiyle yayımladığımız Sanat Bakacından Savaş oldu.

Dirençlilik: Bu diziden doğa ve insan kaynaklı sorunlara dikkat çekerek bunları başa geldiği zaman afet olarak yaşamanın yolları salık verilmeye çalışılıyor. "Herkes için" yayımladığımız bu dizinin ilk kitabıyla Evde Sağlıklı ve Güvenli Yaşama ilişkin öneriler getirmiş olacağız. Dizi deprem, sel, çığ, heyelan, orman yangınları gibi Türkiye'de sık yaşanan afetlere hazırlıklı olmaya ve direnç kazandırmaya yönelik kitaplarla devam edecek.

Edebiyat: Birçok alt başlıktan oluşacak bir başka dizimiz de bu. Örneğin Kızılayın Emri Altında ve Balkanların Yükü "Edebiyat-Hatırat" dizisinin iki örneğiyken Öteki Sürgün "Edebiyat-Anlatı"nın örneği olarak zikredilebilir.

Faksimile: Kızılay'ın kurulduğu günden bugüne bastığı ve/veya neşrettiği raporundan kitabına, broşüründen dergisine her tür yayının tıpkıbasım edisyonlarını hazırlıyoruz. Dijital olarak sitemizde yayımlanacak ve ücretsiz indirilebilecek bu eserler dileyen okurlara dijital baskı imkânlarıyla basılı olarak da gönderilecek.

Teknoloji-İnovasyon: Kızılay'ın görev sahalarında teknoloji her zaman önemli "paydaş"lardan biridir. Süper Havalı Teknoloji Nasıl Çalışır? adlı dizinin ilk kitabı teknoloji ve inovasyondaki gelişmelere gündelik hayat açısından yaklaşıyor. Devamında afet ve acil durumlarda kullanılan teknolojik araç gereçlerle ilgili bilgilerin yer alacağı kitaplarla dizi devam edecek.

EV KAZALARI "NERDE, NASIL, KİMİN BAŞINA GELİR"?

Nilgün Yavuz ile yakında Kızılay Kültür Sanat Yayınları'ndan çıkacak Evde Güvenli Yaşam kitabını ve evde kazalarının sebepleriyle korunma yollarını konuştuk.

Kazaların en çok meydana geldiği zaman ve anların farkına varmalıyız önce.

Ev kazalarının sebeplerine baktığımızda genellikle neler ön plana çıkıyor?

İhmal, dikkatsizlik ve bilinçsizlik içeren davranışların ev kazalarının hazırlayıcıları olduğunu söyleyebiliriz.

Zamanla rutine oturan hayatımızda hep aynı düzeni sağlayamıyoruz aslında. Her gün kullandığımız bir eşyayı bir noktadan sonra yerine kaldırmak bize zul gelmeye başlar veya bu iş için zamanımız yoktur; tıpkı sürekli kullandığımız, orada burada eğreti bıraktığımız eşyaları elimizin altında tutacak bir ev düzeni kurmaya vaktimiz olmadığı gibi. Gözünüzde bir şeyler canlanmaya başlamıştır. Çamaşır makinesinin üzerini birçok eşyamızı yerleştirmek için kullanırız. O kalabalığı dağıtarak ortasına bıraktığımız saç kurutma makinesi desem... Hatta belki hâlâ prize de takılıdır... Koltuğun hemen yanına çektiğimiz ve zaman zaman ayağımızın takıldığı veya sehpanın ayağını üzerine denk getirmemek için defalarca hareket ettirmemiz gereken uzatma kablosu da birtakım anıların kapağını açmış olabilir tam bu noktada. Her evin kendi içinde bir düzeni vardır, dışarıdan düzensiz görünse bile. Ve tabi birçoğunun da gerçekten düzensizliği... Aklınıza daha farklı örnekler gelir illa ki. Zaman zaman bu nasıl olabilir diye kendimizle eğlendiğimiz, zaman zaman da acısıyla sanığı olan eşyaya kızdığımız ev kazaları... Adil bir yargılamada sanık uzatma kablosu; ortadan kenarlara kaldırılmadığı, duvardan çekilmediği sürece aklanacaktır hep.

Ev kazalarını önlemek için nasıl tedbirler alınabilir?

Bir yere yetişmek veya bir şey yetiştirmek için telaşlandığımız zamanlar; yorgunluk, hastalık, stres dönemleri yahut çocukların yalnız başına kaldığı anlar olarak sıralayabiliriz bunları.

Kazaların en çok meydana geldiği zaman ve anların farkına varmalıyız önce. Bir yere yetişmek veya bir şey yetiştirmek için telaşlandığımız zamanlar; yorgunluk, hastalık, stres dönemleri yahut çocukların yalnız başına kaldığı anlar olarak sıralayabiliriz bunları.

Bu zamanların farkına varınca olası kazaların neler olabileceğini ve nasıl önüne geçebileceğimizi de düşünmeye başlıyoruz. Yenilerini üretmeden kaza kaynaklarını ortadan kaldırarak birçok aşikâr tehlikeyi bertaraf edebiliriz. Telaşlanmamak için önceden hazırlanarak, yeterince dinlenip zamanında hareket ederek kazaları önleyebiliriz.

Çocuklar herhâlde ev kazalarına karşı en savunmasız bireyler. Çocukları ev kazalarından nasıl koruyabiliriz?

Ev kazaları yardım ve desteğe daha çok ihtiyaç duyan çocuklar, yaşlılar ve engelli bireylerin başına gelmekle birlikte bu konuda ilk akla gelen çocuklar oluyor, çünkü hayat tecrübeleri çok çok az.

Çocuklar evi ve evdeki eşyaları hayal güçleriyle görür aynı zamanda. Bir çocuk koltuk kolçaklarına binerek uzun çayırlarda dört nala at koşturabilir, köşeleri sivri sehpa gemisinde mavi halı denizine yelken açabilir. Çocukları ev kazalarından korumak için yasaklar ve sınırlamalar getirmektense evimize ve eşyalara çocukların gözüyle bakmalıyız. Hangi tehlikelerle karşı karşıya kalabileceklerini görebilir ve onlar kurdukları hayallerde gönüllerince oynasın diye evlerimizi onlar için güvenli hâle getirebiliriz.

Bu kitabı okuyanlar hangi konularda bilgi edinecekler?

Dirençlilik serisinin başlangıcı bu kitap. Bir dizi, kitap, oyun; içerisinde birden çoka bölümler barındırır ve numaralandırılır. Bu kitabın dizideki

sırası benim için sıfır. 0 noktası bireysel, evsel ve olağan durumları temsil ediyor. Son noktaya vardığımızda toplumsal, küresel ve olağanüstü durumlar konusunda konuşuyor olacağız

Kitabı elinize alıp okumaya başladığınızda belki de neden böyle bir yolculuğa çıkıyoruz, neden bu yol sorularını soracaksınız.

Toplumun dirençliliğini desteklemeye temelden; bireyden ve haneden başlamak gerek. Adı hep afetlerle anılsa da dirençlilik için önce olağan durumları kontrol altına almalıyız. Doğru tabir alışkanlık hâline getirmek.

Yer çekimini keşfeden Isaac Newton'u duymuşsunuzdur, belki onun hareket yasalarını da. Bunlardan bir tanesi Etki-Tepki Yasası. Teknik açıklamalarını bir kenara bırakarak şöyle özetleyebilirim ki her etki eş değer bir tepkiyi doğurur. Özel ilgi alanı olmayanlar için bilgi yarışmalarında bir sonraki tura geçmeyi sağlayacak bu bilginin konumuzla alakası şu; günlük rutinlerimizi icra ettiğimiz evlerimizde davranışlarımızın bize olumlu ya da olumsuz getirileri olur. Güvenli davranış güvenli bir hayatı, savruk davranışlar kazaları beraberine getirir.

Bu kitapta ev kazaları "nerde, nasıl, kimin başına gelir"i öğrendikten sonra bu kazalara giden yollardan ayrılan patikaları keşfedip her şeye rağmen karşı karşıya kaldığımızda üstesinden nasıl gelebileceğimizi öğreneceğiz. İki aşamalı olarak düşünürsek önce okuyarak beynin öğrenmesini sonra uygulayarak bedenin öğrenmesini sağlayacağız. Olağan durumlardaki kazanımlarımız da olağanüstü durumlarla başa çıkabilme zeminini oluşturacak.

"SAVAŞLAR BÜYÜKLERİN HEM OYUNLARI HEM OYUNCAKLARI"

HALİL SOLAK

Enis Batur ile Kızılay Kültür Sanat Yayınları'nın "Cevher" dizisinin ilk kitabı olarak çıkan Sanat Bakacından Savaş çevresinde dolaşarak Doğu'dan Batı'ya sanat-savaş ilişkisinin kısa tarihini konuştuk.

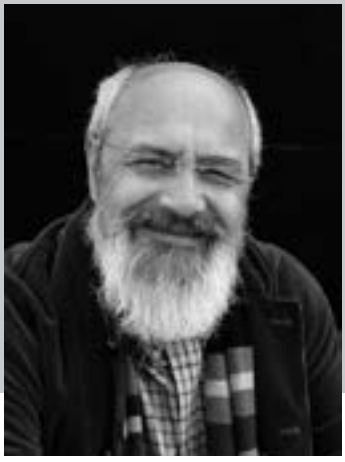

Savaş ve sanat... Bu iki kelimenin yan yana gelmesi sizi de şaşırmıyor mu?

Şimdi sanat, edebiyat yaratıcılık alanına ilişkin bütün türleri göz önünde tuttuğumuz zaman insanlık durumlarının en geniş yelpazesine yaklaşan etkinlikler bunlar. Yani yalnızca insana ilişkin pozitif değerleri konu edinen dallar değil aynı zamanda insan naturasının negatif taraflarını da karşısına koyan, bunları didiklemeye, yorumlamaya çalışan, hatta zaman zaman negatif unsurları yücelten yaklaşımlar sanatta ve edebiyatta görülüyor. Savaş konusunda da öyle. Savaşa güzellemeler yapan pek çok sanatçı ve yazar olduğunu görüyoruz. Bunları her zaman paylaşacağız diye bir durum yok. Ben kendi payıma savaşın kendisine güzelleme yapılabilecek bir olgu olduğunu hiçbir zaman düşünmedim. Tam tersine insanoğlunun yarattığı en korkunç aracın silah olduğunu düşünenlerdenim. Dolayısıyla savaşın sanat tarafından ele alınış ve işleniş biçimini bu iki uç arasında farklı derecelerle değerlendirmek gerektiğini ortaya koyuyor karşımıza çıkan yapıtlar.

Kitap da bu yapıtlardan yola çıkarak kaleme getirdiğiniz metinlerden oluşuyor. Peki bu denli yoğun bir malzemeyle karşılaşacağınızı düşünüyor muydunuz?

Projeye başladığımda geniş bir çerçeve oluşacağını tahmin ediyordum ama bir önyargı olarak görsel sanatların daha ağır basacağı düşüncesi vardı içimde. Sonra yol alırken gördüm ki savaş olgusu sanatın bütün dallarında yapıt veren pek çok yaratıcıyı ilgilendirmiş. Sinemacıları, bestecileri, yontucuları, karikatüristleri, tasarımcıları, hatta zanaatkarları ilgilendirmiş. Onun için Afgan halılarına da yer açtım kitapta ve böylesine genişçe bir yelpazenin olguyu çok daha iyi tanımlayabileceği kanaati kitabın işlenmesi sürecinde ortaya çıktı zihnimde. Dolayısıyla sonuca da yansıdı yanılmıyorsam: Kitap birçok yaratı alanında sanat ve zanaat ürünü verenlerin ne türden hayal güçlerini çalıştırdıklarını gösteren örneklerle dolu.

Sanırım bu zengin örnekler size şöyle bir cümle yazdırıyor: "Yoksa savaş sanat için midir?"

11. YÜZYILDA İNGİLTERE'NİN NORMAN İŞGALİNİ
TASVİR EDEN BAYEUX DUVAR HALISINDAN BİR DETAY.

"Savaş sanatı" kendine nasıl bir estetik dünya kuruyor?

Modern çağ başlayana kadarki süreç içinde savaşa doğrudan doğruya sanatçının tanık olması sık rastlanan bir hal değildi. Buna karşılık modern çağdan itibaren görsel araçların gelişmesi, önce fotoğrafın, sonra sinemanın devreye girmesi doğrudan doğruya tanık olmasa da sanatçıların savaşın gerçekliğine ilişkin somut bazı verileri birebir görmelerini sağladı. Kaldı ki savaşların boyutları da büyüdü. İki tane dünya savaşı diye tanımladığımız irikıyım savaş yaşandı ve ikincisi özellikle Amerika'dan Japonya'ya uzanan, Avrupa'dan taşan savaşlardı. İster istemez pek çok sanatçı kendisini fiilen cephede buldu. Bu birebir tanıklıklar işin estetik boyutu açısından daha gerçekçi üslupların doğmasına ve buna paralel olarak metaforların da daha zengin bir biçimde gelişmesine yol açtı. Yani bir aşamadan sonra sanatçı gördüklerini yansıtmakla yetinmedi, onlardan hareketle daha sembolist yaklaşımlar kurmaya başladı. Onun için bir estetik gelişmeden maalesef söz etmek durumunda kalıyoruz sanat-savaş ilişkisi çerçevesinde. Maalesef diyorum çünkü savaş sonuç olarak geçmişteki gerçekliğinden uzaklaşmış değil. Yani özü itibarıyla aynı durum. İnsanların birbirlerinin öldürmeleri durumu. Ne uğruna? Çoğu zaman savaşların çıkar uğruna çıkartıldıklarını biliyoruz. Ayrıca modern çağda sosyal bilimlerin, tarihin gelişmesi savaşların gerçek sebeplerini görmemize yol açtı. Bu sanatçıları da etkilemiş bir durum. Dolayısıyla okudukları metinlerden savaşa bakış açılarını etkileyen çıkarımlarda bulunduklarını görüyoruz ve savaş öylesine klasik, geleneksel bir olgu ki milattan önce yaşanan savaşlarla bugün yaşanmakta olan savaş arasında neredeyse kesintisiz bir gelişme olduğu göze çarpıyor. Bütün bunlar sanatçının savaşa yönelik mayasını yoğuran etmenler arasında.

Modern çağ başlayana kadarki süreç içinde savaşa doğrudan doğruya sanatçının tanık olması sık rastlanan bir hal değildi.

Bu söyledikleriniz bana bir taraftan da mesela Osmanlı padişahının sefer çıkarken yanında nakkaşları ve müellifleri götürmesini hatırlattı…

Şimdi tabii bu bir görevlendirme olduğu kadar bir olayı yetkenin, otoritenin nasıl propagandaya dönüştürme niyeti taşıdığını da gösteren bir ilişki biçimi. Kayda geçirilsin istiyor, kayda kendi dilediği gibi geçirilsin istiyor ve bunun önlemlerini alıyor. Dolayısıyla sanatçıya bir anlamda iktidarın, erkin biçtiği bir görev bu. Bu tanıklık çok objektif bir tanıklık olmasa da objektif veriler de içeriyor tabii. Şüphesiz bir minyatürde yer alan detayların ne kadar doğruyu yansıttığını kestirmemiz zor olabilir ama abartılı da olsa en azından savaşta fil kullanılmışsa filin kullanıldığını görmemiz istendiği için ya da fil kullanılmadığı halde minyatürde fil kullanılmışsa orada kendi gücünü biraz daha pazı şişirerek gösterme çabası içinde

olduğunu söyleyebiliriz. Bunu yazılı metinlerle görsel ürünlerin karşılaştırılmasıyla anlayabiliriz. Örneğin işte biraz abartılı bir biçimde Evliya Çelebi'nin palavracı olduğu söylenmiştir ya... Bence palavracı değil, oldukça belgesel bir yaklaşımı vardır. Ama yer yer diyelim ki daha abartılı betimlemeler, anlatımlar kullanmış olabilir. Tabii öyle bakıldığı zaman yazılı tarihe de ne kadar güvenebileceğimiz sorusu doğuyor. Sadece sanatçının karşımıza koyduğu görsel malzeme değil yazılı belgelerle ilgili de ister istemez dünyanın her kültüründe şüphe uyandıracak veriler söz konusu oluyor. Neden? Çünkü bunlar genellikle muktedir tarafından yönlendirilen bakış açısıyla gerçekleştirilmiş çalışmalar olduğu için. Naima Tarihi ne kadar nesneldir ne kadar değildir meselesi başlı başına bir sorundur mesela. Ama savaş her durumda sanat tarafından eleştirel bir gözle konu edilmiyorsa bir propaganda aracıdır diye bakmak zorundayız.

Bir de savaş oyuncakları var. Kurşun askerler en çok akla gelen... Savaş yeterince korkutucu değilmiş gibi bir de oyuncaklarının yapılmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Şimdi tabii savaşlar büyüklerin hem oyunları hem oyuncakları. Yıllar önce kılıç üzerine bir sergi gezmiştim, oradan hareketle bir deneme yazmıştım. Kılıç bir nesne olarak büyüteç altına alındığında görüyoruz ki bir işlev üzerine kurgulanarak gerçekleştirilmiş tarih boyunca. Müthiş bir estetik boyutu var. Samuray kılıçlarına da değindim kitapta. Osmanlı kültüründe, Arap kültüründe, Batı dünyasında kılıç estetiği de önemli. Bütün bunlar işin oyun tarafının estetize edilmiş yönleri. Ama daha vahimi çocuklar üzerinden insanı savaşa hazırlamak... Bilinçaltına yer ediyor olmalı ki bütün bir oyuncak sanayii neredeyse savaş aletleri üzerine kuruluyor. Masum örnekler değil bunlar. Bugün Amerika'da okula 17-18 yaşında bir çocuk otomatik silahla saldırıyorsa, bu süreçte çocukken oynadığı tahta ya da plastik tüfeğin payı var. Bilinçaltına nesne önce masummuş gibi görünen bir oyuncakla giriyor ondan sonra gerçek bir katliam aracına dönüşen otomatik silahı eline alıyor çocuk. Dolayısıyla bu oyuncak sanayi sorunu insanlığın aslında çok büyük ayıpları arasında. Ve savaş karşıtlarının da yeterince üzerinde durmadıkları bir konu ne yazık ki. Ciddi bir ekonomisi var ve özellikle erkek çocuk üzerinden yürüyor. Çünkü savaşları yapan erkekler, bunu unutmamamız lazım. Kadınlara kalsaydı dünyanın denetimi, belki daha az savaş olacaktı.

Hem babanız hem büyükbabanız askerdi. Sizin savaşla aranız nasıl?

Evet böyle bir damardan geliyorum ben. Ama bunun benim hayatımda hiçbir imrendirici yanı olmadı. Neden olmadı, bilmiyorum. Ben de bütün çocuklar gibi kovboy filmlerinin, İtalyan savaş filmlerinin, okuduğumuz çizgi-roman kahramanlarının etkisiyle savaş oyunları

OSMANLILAR'LA MACARLAR ARASINDA 1526 YILINDA YAPILAN MOHAÇ MEYDAN SAVAŞI'NI TASVİR EDEN BİR MİNYATÜR

oynamıştım. Ama bunlar üzerimde kalıcı bir etki bırakmadı. Savaş olgusuna karşı hiçbir zaman kendimi tarafsız hissetmedim.

Son olarak bu projenin hikayesini konuşalım istiyorum. Nasıl doğdu?

Şimdi şöyle: Ben vesile doğduğu durumları severim. Ama o vesilenin beni kışkırtacak bir özelliğinin olması lazım tabii. Alpaslan Durmuş bana bu öneriyi getirdiği zaman eğer bir fitil hemen harekete geçmeseydi "Alpaslan kusura bakma, ben ilgilenmiyorum" derdim. Ama savaş ilginç bir biçimde, bu projeye girişitikten sonra fark ettim ki, benim yazı hayatımda hep yeri olmuş bir olgu. Biraz da yaşadıklarımızdan kaynaklanan bir durum olabilir bu. Sonuç olarak çocukluğumdan beri savaşın hüküm sürdüğü bir dünyada yaşıyorum. İşte Kıbrıs'tan Vietnam'a kadar içeride ya da dışarıda yansımaları olmuş bir olgu bu. Bugün de hayatımızda devam ediyor. Rusya-Ukrayna savaşından Yemen'e kadar. Her yerde ya savaş var ya da savaş gerginliği var. Dolayısıyla bütün bunların oluşturduğu barut fıçısı zaten hazır bekliyormuş, Alpaslan kibriti çaktığı anda tutuştum. Böyle bir işbirliğinin sonunda ortaya çıktığı kitap. Alpaslan'a da teşekkür borçluyum beni kışkırttığı için...

KIZILAY RUHUNU YAKALAMAK ONLARI TANIMAKLA MÜMKÜN

ŞEFİK MEMİŞ

Kızılay'ın tarihinde her biri minnetle ve şükranla anılası kahramanların hayat hikayelerinin anlatıldığı biyografi dizisine dair editör Doç. Dr. Şefik Memiş 1868 için yazdı.

"Kızılay ahilik ve vakıf geleneğimiz ile kolonizatör dervişlerin inanç ve düşünceleriyle şekillen yardım fikrinin Batılı metotla teşkilatlanmasından başka bir şey değildir. O yüzden de Kızılay, Türklerin Osmanlı'dan Cumhuriyet'e en başarılı 'millî müessesesi' olmayı başarmıştır" der Sadi Irmak I. Milli Kızılay Konferans'ında yaptığı konuşmada. Bu sözlerin gerçek anlamı şudur ki, hangi şart altında olursa olsun "iyilik ve yardımseverlik" Türk milletinin genlerinde vardır. Çünkü milletimizin sahip olduğu kültür ve güçlü inanç; her daim onun zayıfın yanında yer almasını, muhtaçlara yardım eli uzatmasını, savaş meydanında bile "merhamet" duygusunu yitirmemesini sağlamıştır. Bu köklü "iyilik ve yardımseverlik" duygusunun kurumlaşmış ve modern şartlara uyum göstermiş hali ise Kızılay, kurulduğu yıllardaki adıyla Hilal-i Ahmer'dir. Bu cemiyete Hilal-i Ahmer isminin bile verilmesi bile, iyilik örgütlenmesini dışsal bir öneri olarak gündemine alsa bile kendi geleneklerinden ayrı düşünmediğinin göstergesidir.

Kızılay'ın kurulduğu 19. yüzyılın ikinci yarısı, Türklerin büyük bir imparatorluğu sadece siyasi sınırlarıyla değil aynı zamanda sanayisiyle, ticaretiyle, ekonomisiyle, kurumlarındaki modernleşmeyle, kültürel ve toplumsal yapısıyla, eğitimiyle ayakta tutmak için gerekli her şeyi yapmaya gayret ettiği yıllardır. Hilal-i Ahmer de bunlardan biridir.

Kızılay ruhunu anlamanın olmazsa olmaz şartı

Kızılay kurucularının hayatlarını bilmeden, Hilal-i Ahmer'i kurma ve burada bir nefer gibi çalışmalarının özü kavranmadan Kızılay teşkilatına hayat veren ruhu anlamak, bu ruha vakıf olmak mümkün değildir. Bu temel ilkeden yola çıkılarak, liderlikleriyle destanlar yazmış kahramanları yeni nesillere tanıtmak gerekiyordu. Çünkü onlar Kızılay'ın kuruluşunda, gelişmesinde, büyük afetlerde ve ülkemiz için en zorlu sınavlar olan savaşlarda askerimizin ve yoksul halkımızın yanında yer alıp "yoklukta varlık bulmuş muvaffakıyetler" gerçekleştirmişlerdi. Hiç tereddütsüz hepsi mesleklerindeki başarılarını, sadece bu kahramanlıklarıyla geride bırakmış, bu milletin iyilik ve yardımseverlik duygusunun somutlaştığı, kurumsallaştığı insanlar olarak efsaneleşip bir deve dönüşmüşlerdi.

O yüzden bu insanların hayatlarını yazıp bugüne onları günümüzde de yaşatmak, bugünün Kızılaycılarına da örnek olmalarını sağlamak yerine getirilmesi mecburi bir ödevdi. Bu görevin ifasını, ilk kez Kızılay Genel Başkanı Dr. Kerem Kınık gündeme

Kızılay kurucularının hayatlarını bilmeden, Hilal-i Ahmer'i kurma ve burada bir nefer gibi çalışmalarının özü kavranmadan Kızılay teşkilatına hayat veren ruhu anlamak, bu ruha vakıf olmak mümkün değildir.

getirdi. Kızılay Kültür Sanat AŞ Genel Müdürü İlyas Yıldırım somutlaştırıp uyguladı. Kızılay Akademi Başkanı Alpaslan Durmuş estetik bir görünüme kavuşturdu. Yazarlarımız da hayatı yazılacak bu isimlerin birçoğu için geçerli olan kısıtlı bilgi ve belge bulunmasına hiç takılmadan, bu isimlere, başarılarına yaraşır bir ebediyet kazandırdılar.

Biyografilerin yazım sürecine başlanmadan önceki en zor kısım, ilk grupta yer alacak isimlerin belirlenmesi oldu. Bunun çok basit bir nedeni vardı: Kızılay'ın tarihi, her biri minnetle ve şükranla anılası kahramanlarla doluydu. 1868'den günümüze, Hilal-i Ahmer'den Kızılay'a kadar görev alan bu müşfik ve müdir insanlar içinde zorunlu olarak bir seçim yapıldı, ilk 10 kitap belirlendi. Bu meşakkatli süreci kolaylaştıran ise döneme ve tarihe vukufiyetiyle Dr. Kınık oldu.

İlk 5'teki kurucu isimler...

Nihayetinde biyografi listesinin başında Avrupa ülkelerinde kurulduktan birkaç yıl sonra ülkemizde de Hilal-i Ahmer'in resmen tesis edilmesi için her türlü çabayı gösteren, sadakat ve bağlılıkla devletine hizmet eden bir Osmanlı bilim adamı olan Dr. Abdullah Bey yer alıyordu. Dr. Abdullah Bey'in ülkemize taşıdığı bu fikre sahip çıkan Serdar-ı Ekrem Ömer Lütfü Paşa, cemiyetin ilk başkanlığını üstlenmekle kalmayıp Osmanlı doktorlarının teşkilatta gönüllü olarak görev almasını sağlayan Mekteb-i Tıbbiye Müdürü Marko Paşa da asla unutulmaması gereken iki isimdi. İlk yıllardan itibaren ölünceye kadar neredeyse Hilal-i Ahmer'in her kademesinde vazife alan, ne yazık ki genç yaşta vefat eden Dr. Kırımlı Aziz Bey ise çözülemez sorunlara bulduğu çarelerle çıkış yolunu işaret eden bir "Hilal-i Ahmerci"ydi. Sözgelimi Kızılhaç ismi sebebiyle ortaya çıkan krizi onun Hilal-i Ahmer önerisi önce fiilen, sonra da yasal olarak çözecekti. Emir Abdülkadir ise Kızılhaç'ın fikir babası ve kurucusu kabul edilen Henry Dunant'ı etkileyen bir Müslüman olarak seride yer almayı hak ediyordu. Bu isimler, Kızılay geleneğini oluşturan öncülerdi.

İkinci 5'te yer alan öncüler

Bir de Osmanlı'nın son yıllarında başlayıp Cumhuriyet'in kurulmasıyla nihayete erecek olan meşakkatli savaş yılları vardı. 1911'de Trablusgarp'ın

İtalyanlar tarafından işgaliyle başlayan, Balkan Savaşlarıyla devam eden ve I. Dünya Savaşı ile zirveye ulaşan bu savaş yılları, Milli Mücadele döneminde devam ederek 30 Ağustos 1922'de kazanılan Dumlupınar Meydan Muharebesi ile sonlanacaktı. Aslında Hilal-i Ahmer'in en çok yardımına ihtiyaç duyulan, halkla bütünleşip milletin gönlünde taht edindiği bu dönemde görev alanların hizmetleri, anlatmakla da yazmakla da bitmezdi. Ülkenin her alanda yetiştirdiği evlatları hiç tereddüt etmeden Kızılay'ın emrine girmişler, bir yönetici gibi olduğu kadar bir nefer gibi de çalışmışlardı. İşte bu dönemin isimlerini büyük yapan ruh buydu: En tepedeki kadroda yer alanlar da sıradan bir gönüllü gibi görev verilen her yerde çalışıyordu. Çünkü iyilik yapılan yer, en konforlu, en kutsal ve en yaşanılası yer oluyordu onlar için. Bu kişilerin başında Prof. Dr. Besim Ömer Paşa, Dr. Adnan Bey [Adıvar], Safiye Hüseyin Elbi, Prof. Dr. Yusuf Akçura ve kendini bir Türk kadar Kızılaycı hisseden Pakistanlı Müslüman Abdurrahman Peşaveri geliyordu.

Kızılay'ı Cumhuriyet'e hazırlayan 4 isim

Biyografilerin yayınlanmasında kronolojik bir sıralama gözetilmedi. Ancak okuyucuyla buluşacak ilk 4 kitap mutlu bir tevafuka şahitlik etti. Kızılay biyografiler serisi Cumhuriyet'in 100. yılına girdiğimiz 2023 yılında bu uzun savaş döneminde görev alıp Milli Mücadele'nin başarıyla sonuçlanmasına kendi çaplarında katkıda bulunan isimlerle başlıyor: Prof. Dr. Besim Ömer Paşa, Prof. Dr. Yusuf Akçura, Dr. Adnan Adıvar ve Safiye Hüseyin Elbi.

II. Abdülhamid döneminin gözde ve meşhur doktorlarından biri olan Dr. Besim Ömer Bey, bunu kadın doğum uzmanı olmasına borçluydu. Osmanlı sosyetesinde hanımlar arasında meşhurdu. Bu özelliğini Hilal-i Ahmer yararına kullandı ve kadınların Hilal-i Ahmer şemsiyesi altında örgütlenmesinde çekingen Osmanlı kadınlarını ve zengin hanımefendilerini yüreklendirdi. 1912 sonrasında başkan Hüseyin Hilmi Paşa'nı büyükelçi olarak atanması sebebiyle başkan yardımcısı olarak cemiyeti fiilen yönetecek ve

Ulu Mudafii Kemal Paşa, ordunun Dahiliye Vekili Dr. Adnan Adıvar (sağında) ve Milli Müdafaa Vekili Kâzım Özalp'le birlikte bir cephede.

birçok yenilikçi faaliyetle tanıştıracaktı. Onun öncü fikirlere sahip olmasının ardında uluslararası toplantılarda Hilal-i Ahmer'i temsil ederken edindiği deneyimlerin büyük katkısı vardı. Bilecik Milletvekilliği de yapan Besim Ömer'in hayatını Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'nden Doç. Dr. Taner Bilgin yazdı. Paşa'nın bilinen yönleriyle bilinmeyen taraflarını tekrar gözler önüne seren Bilgin, bize sadece bir doktoru değil, yeteneklerini halkının hizmetine adayan bir "insanı" da tanıtıyor.

Akçura, Rusya'daki esir askerlere sahip çıktı

Yusuf Akçura, Hilal-i Ahmer delegesi olarak I. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru Rusya'daki esir ve yaralı askerlerimizle temasla görevlendirildi. İskandinav ülkeleri üzerinden bu ülkeye girdi. Onlara yardım ulaştırdı, Kızıl devrim arifesindeki günlerde tehlikeyi göze alıp Rusya içlerine kadar girerek, esirlerimize sahip çıktı. Bir kısmının gelişini organize etti, bir kısmına maddi yardım götürdü. İlme düşkün biri olarak bir kısmına da kitap götürdü. Yusuf Akçura üzerine çalışmalarıyla tanınan Prof. Dr. Ahmet Kanlıdere, bize hem onun hayatını hem de Hilal-i Ahmer için yaptıklarını bilimsel ama yalın bir bakış açısıyla aktardı.

Adnan Bey, fiili başkan gibiydi

Hiç kuşku yok ki, İstanbul'un işgal edildiği karanlık yıllarda Hilal-i Ahmer'in en büyük yardım kampanyasını bağımsızlık için savaşan Anadolu'nun yanında yer alarak yapmasını sağlayan isim, Dr. Adnan Bey'di. Adnan Bey, savaş sırasında Çanakkale Cephesi'nde de görev aldı, Birinci Dünya Savaşı'nda Kızılay'a en büyük bağışı Hintli Müslümanlara teşekkür ziyaretine de gitti. Gerçek anlamda bir vatanperverdi, ülkü ve görev adamıydı. Canını hiçe sayarak Ankara'ya geçerek, Milli Mücadele'de görev yapan Dr. Adnan Bey, Büyük Millet Meclisi İkinci Başkanı ve Sağlık Bakanı olarak, Hilal-i Ahmer ile Milli Mücadele arasındaki güçlü bağı kuran ve cemiyete fiilen başkanlık eden kişiydi. Kızılay'ın bütün imkanları onun sayesinde ordunun emrine verildi. Bu örnek ismi, tezini eşi Halide Edip üzerine yapan Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Öğretim üyelerinden Doç. Dr. Hacı Murat Arabacı ile Ayça Yenilmez Koyuncu birlikte yazdılar.

Öncü kadın, öncü Hilal-i Ahmerci: Safiye Elbi

Hilal-i Ahmer, gönüllü çalışmalarla mevcudiyetini ve çalışmalarını

YUSUF AKÇURA

SAFİYE ELBİ

güçlendiren bir kurumdu. Bu nedenle merhametin cisimleştiği kadınlar olmadan vazifesini hakkıyla yapması mümkün değildi. 1878'de fiilen göreve başladığında, Sultan II. Abdülhamid'in de onayıyla kadınlar yardım vazifesinde göreve çağrıldılar. Meşrutiyet sonrasındaki yeniden yapılanmada ise kadınlar aktif vazife aldılar. Hilal-i Ahmer Hanımlar Merkezi kuruldu, devam eden savaşlar sebebiyle açılan yeni hastanelerde görev almak üzere acil hastabakıcılık [hemşirelik] kursları faaliyet sokuldu. Hanımların cephedeki askerlerimiz için giysi, çarşaf ve diğer eşyaları diktikleri Dar'üs-Sınâa yana Üretimevi'nde onlar görev aldı. Kurslara katılıp ablasıyla ilk hemşirelerden olmak unvanı alan Safiye Hüseyin, Hilal-i Ahmer'in her kademesinde görev almış örnek kadın kahramanlarından biriydi. Yabancı dil bilmesi sebebiyle I. Dünya Savaşı sonrasında hiç tereddüt etmeden İsviçre, Almanya ve diğer ülkelere geçerek Türk öğrencileri cesurca yurda getiren de oydu. Cumhuriyet'in ilk yıllarında cemiyetteki vazifelerini yüksek performansla sürdüren Safiye Hüseyin Elbi'nin kalbi her zaman Kızılay sevgisiyle çarptı. Onun bu heyecan verici hayatını, bir biyografi üstadı olan Dr. Nursel Manav, bir kadın duyarlılığıyla yazdı. Onun incelikli merhametini incelikli kalemiyle yazıya dönüştürüp gelecek nesillere ulaştırdı.

Kızılay gerekli ortamı sağladı, tasarımından basımına kadar her aşamasıyla titiz şekilde ilgilendi. Yazarlarımız ise tarihi bir vazifeyi yerine getirmenin bilinciyle oynattılar kalemini. Bize ise bu müthiş performansla ortaya konulan eserleri keyifle okumak düştü...

KLASİK DİPLOMASİDEN **İNSANİ DİPLOMASİYE DÖNÜŞÜM**

MEHMET AKİF KİREÇCİ

FOTOĞRAF AA / MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI

Hafize Zehra Kavak'ın editörlüğünde hazırlanan "Kuramdan Uygulamaya İnsani Diplomasi" kitabında yer alan Prof. Dr. Mehmet Akif Kireçci'nin makalesinden tadımlık bir parçayı 1868 okurlarına sunuyoruz.

Diplomasi; diyalog, müzakere ve şiddet içermeyen yollarla yabancı hükûmetlerin ve milletlerin kararlarını, davranışlarını ve tutumlarını etkileme yöntemlerine verilen addır (Encyclopedia Britannica, 2020). Tarihsel bakımdan diplomasi, egemen devletler arasındaki resmî ilişkilerin kurulması ve sürdürülmesine yönelik savaş harici eylemleri kapsar. Modern diplomatik uygulamaların, uluslararası ilişkilerin diğer evrensel norm ve kurumları gibi Rönesans sonrası Avrupa devlet sisteminin bir ürünü olduğu kabul edilse de diplomasinin siyasi örgütlenmenin başlangıcından bu yana dünyanın her yerinde ve her insan topluluğu tarafından bir şekilde uygulandığını söylemek hiç kuşkusuz yanlış olmayacaktır (Black, 2010, s.1-2). XX. yüzyıla gelindiğinde uluslararası ilişkilerin çeşitlenmesi ve derinleşmesiyle diplomasi, ikili resmî ilişkilerin yanı sıra çok taraflı toplantıları ve örgütleri, parlamenter diplomasiyi, ulusüstü ve ulusaltı aktörlerin uluslararası faaliyetlerini, hükûmet dışı aktörlerin resmî olmayan uluslararası ilişkilerini de kapsayacak şekilde genişlemiştir.

Uluslararası ilişkilerdeki bu genişleme ve derinleşmenin altında iletişimin yaygınlaşması, Soğuk Savaş'ın sona erişi, ekonomik ve toplumsal küreselleşmenin hız kazanması, sınıraşan sorun ve çatışmaların artması gibi etmenler yatar. Uluslararası ilişkilerin ve beraberinde diplomasinin, devletler arası ilişkilerin formel, görece yavaş ve bürokratik doğasının getirdiği sınırlamalardan kurtularak ulusötesi bağlantıların yarattığı fırsat ve tehditlere cevap vermek üzere şekillendiği söylenebilir.

Bu yeni gelişen çok yönlü diplomasi pratiğinin genişleme ve derinleşmenin ötesine geçtiğini, neredeyse farklı bir zanaatmışçasına eskisinden ayrıldığını, farklı araçlara, amaç ve hedeflere dayandığını iddia edenler vardır (Heine, 2013, s.3). Diplomasi, teknolojik gelişmeler ve artan sayıda aktör tarafından yönlendirilen, temposu yüksek bir alan hâline gelmesinin yanı sıra kapsamı, seviyeleri ve hedefleri açısından da değişikliğe uğramıştır. Kimi uzmanlar, az sayıda seçilmiş kişinin önemli konuları belli taraflarla ve doğrudan iletişimle müzakere ettiği klasik diplomasiyi kulüp diplomasisi; çok sayıda aktörün değişen seviyelerde ve farklı kanallar üzerinden yürüttüğü çok taraflı karmaşık pratiği ise ağ diplomasisi olarak tanımlamaktadır (Heine, 213, s.3). Kamu diplomasisinin ortaya çıkışı da uluslararası ilişkilerin yürütülmesindeki bu girift değişimin bir uzantısı diye okunabilir.

Uluslararası ilişkiler perspektifinden bakıldığında kamu diplomasisi, geleneksel tarzda diğer egemen devletlerle iyi tanımlanmış yapılar üzerinden iletişim kurmaya aşina olan devletlerin devlet dışı aktörleri diplomasiye dâhil etme girişimidir (Sevin, 2017). Nye'a göre kamu diplomasisi, hükûmetlerin diğer hükûmetlerden ziyade ülkelerin halklarıyla iletişim kurmak ve onları çekmek için kaynakları, kültürü, değerleri, politikaları seferber ettikleri bir dış politika aracıdır (Nye, 2008, s.94-109).

FOTOĞRAF AA / UNHCR ORTA ASYA TEMSİLCİLİĞİ

İnsani diplomasi, konuları ve aktörleri gereği içinde kamu diplomasisi ve kültürel diplomasinin de yer aldığı diplomasi yelpazesinin yumuşak güç tarafında değerlendirilebilir. Öte yandan insani diplomasi krizler, doğal afetler ve silahlı çatışmalar gibi güvenlik riskinin yüksek olduğu koşulların yarattığı sorunlara cevaben üretildiği için diplomasinin sert güç tarafıyla da ister istemez temas kurmak zorunda kalabilmektedir.

1980'lerin başlarında dünya siyasetindeki farklı iletişim biçimlerini tanımlamak için geliştirilen birinci yol [track one] ve ikinci yol [track two] diplomasisi, insani diplomasiyle bağlantılı kavramlar arasında yer alır. Bu ayrımdaki birinci yol diplomasisi, profesyonel diplomatların kullandıkları, yani klasik diplomasi yahut kulüp diplomasisinde kullanılan iletişim kanallarını kapsar (Davidson ve Montville, 1981, s.145-157). Bu iletişim süreci hükûmetler ve hükûmet tarafından yetkilendirilmiş organlar arasında gerçekleşir. İkinci yol diplomasisi ise devlet dışı aktörlerin resmî olmayan, yapılandırılmamış etkileşimleridir. İnsani diplomasinin başarısı, özellikle kriz anlarında her iki yol diplomasisinin de etkili ve eş güdümlü biçimde uygulanmasına bağlıdır.

Yeni diplomasi türleri arasındaki kamu diplomasisi, arka kanal (ikinci yol) diplomasisi, bilim ve eğitim diplomasisi gibi alanların çoğu zaman birbirleriyle ve yumuşak güç kavramıyla alışveriş içerisinde olduğu görülür. İnsani diplomasi ise bu alanlarla temas hâlinde olmakla birlikte kendine has uygulamalarıyla öne çıkmaktadır.

İnsani Diplomasi

Her ne kadar zorda kalana, dara düşene yardım etmek çok eski bir davranış türü olsa da yeni diplomasi türleri arasında yer alan insani diplomasinin kavram olarak ortaya çıkışı oldukça yenidir. Régnier'ye göre insani diplomasi kavramının giderek yaygınlaşan kullanımına rağmen uluslararası anlamda kabul gören bir tanıma kavuşulduğu ve nasıl yürütülmesi gerektiğine dair bir anlayış birliğine ulaşıldığı henüz söylenemez (Régnier, 2011, s.1211-1237).

Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonuna [International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC)] göre "insani diplomasi; karar vericileri ve kanaat önderlerini, temel insani ilkeler ışığında ve her zaman kırılgan

FOTOĞRAF AA / ÖZGE ELİF KIZIL

insanların menfaati doğrultusunda harekete geçmeye ikna etmek" ibaresiyle tanımlanır (IFRC, 2017). İnsani diplomasi faaliyetleri, belirli bir ülkede insani yardım kuruluşlarının mevcudiyetini düzenlemek, yardıma ve korumaya ihtiyacı olan sivil nüfusa erişimi müzakere etmek, yardım programlarını izlemek, uluslararası hukuka ve normlara saygıyı teşvik etmek, insani amaçları desteklemek için çeşitli düzeylerde savunuculuk yapmak ve yereldeki kişi ve kurumları destekleyerek katılımlarını sağlamak gibi çabaları içerir (Minear ve Smith, 2007, s.1). Bazı uzmanlar, uluslararası insani yardım hukukuna başvurulması gibi uluslararası hukuki süreçleri de insani diplomasi faaliyetlerine dâhil etmektedir (Whitall, 2009, s.38).

Çatışmalarda ve karmaşık acil durumlarda insani yardıma erişimin iyileştirilmesi, politika yapıcılar ve insani yardım aktörleri için her zaman büyük bir endişe kaynağı olmuştur. Tarihsel bakımdan insani faaliyetler çoğu zaman sivillere yardım ulaştırılmasını ve onların korunmasını güvence altına almak için son derece tehlikeli ve istikrarsız siyasi şartlar altında yürütülmüştür. Çatışma ve diplomasi arasındaki ilişki, insani diplomasi açısından kritik öneme sahiptir. İnsani diplomasinin hedefi, klasik diplomasiden farklı olarak diplomasiye taraf devletlerin çıkarları yerine, çatışma veya kriz altında yaşayan birey ve toplulukların birincil çıkarlarının korunması; sağlık, barınma, gıda, güvenlik gibi temel ihtiyaçlarının giderilmesidir. Bu nedenle de "devletlerin çıkarlarını korumak amacıyla diplomatlarca icra edilen faaliyetler" diye tanımlanan klasik diplomasi ile "birey ve toplulukların temel ihtiyaçlarının karşılanması gayesiyle yürütülen faaliyetler"i kapsayan insani diplomasi arasında kavramsal bir çelişki/ zıtlık olduğu düşünülebilir. Bununla beraber krizi ortaya çıkaran koşulların ortadan kaldırılması yahut iyileştirilmesi amacıyla atanmış diplomatlar tarafından devletler nezdinde takip edilen klasik diplomasi ile insani yardım ihtiyaçlarının saptanması, yardımların toplanması ve yerine ulaştırılıp dağıtılması maksadıyla diplomat olmayan profesyonellerce yürütülen insani diplomasi çalışmalarının eş güdümlü olması, istenen sonuçların alınabilmesi için muhtemelen en etkili yoldur.

İnsani diplomasi alanında uluslararası yapı ve örgütlenmeler, ulusüstü ve ulusal düzeyde sivil toplum örgütleri ve insani yardım kuruluşları öne çıkmakla birlikte devletlerin de zaman zaman etkin bir aktör olarak rol aldığı görülür. Ancak devletlerin insani diplomasisi ile uluslararası, ulusüstü veya ulusal sivil

İnsani diplomasi, konuları ve aktörleri gereği içinde kamu diplomasisi ve kültürel diplomasinin de yer aldığı diplomasi yelpazesinin yumuşak güç tarafında değerlendirilebilir.

FOTOĞRAF AA / MAHMOUD HJAJ

toplum kuruluşlarının insani diplomasisi arasında uygulayıcıların yasal ve resmî statülerinden kaynaklanan derin farklar söz konusudur. Dünya genelindeki insani diplomasi faaliyetlerinin bir kısmı tabiatıyla devletlerin insani yardımdan sorumlu diplomatları tarafından gerçekleştirilmektedir. Dışişleri bakanlıklarında, kalkınma yardımı ve afet yönetimine ilişkin resmî kurumlarda ve hatta güvenlik ve savunma konusunda uzmanlaşmış resmî yahut özel kuruluşlarda çalışan bazı geleneksel diplomatlar, insani yardım işlerinde uzmanlık kazanmış kişilerdir. Diğer tüm diplomatların olduğu gibi bu diplomatların da teamüller ile uluslararası diplomatik ve konsolosluk hukuku tarafından tanımlanan ve nadiren ihlal edilen hak ve yükümlülükleri vardır. Buna karşın insani yardım kuruluşlarının çoğunlukla "insani yardım diplomatları" yoktur. Dolayısıyla insani yardım kuruluşlarında insani diplomasi, çoğu zaman diplomatik müzakereler konusunda eğitimli olmayan personel tarafından yürütülür (Régnier, 2011, s.1217). Uluslararası insani hukuk, insan hakları ve mülteci hukuku dışında köklü bir uluslararası hukuk rejiminde faaliyet göstermezler. Uluslararası Kızılhaç Komitesi [The International Committee of Red Cross (ICRC)] ve Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu [The International Federation of Red Cross and Red Crescent (IFRC)] gibi kuruluşların çalışanları hariç diğer yardım gönüllülerinin diplomatlarınki gibi dokunulmazlıkları yoktur (Minear ve Smith, 2007, s.9). Devletlerin yaptığı insani diplomaside son tahlilde devletin siyasi ve güvenlik çıkarları, bazen mağdurların başta hayat hakkı olmak üzere temel insan haklarının önüne geçebilir. İnsani yardım diplomatlarının görevi ise belirli bağlamlarda mağdurlara erişim sağlamakla sınırlı kalabilmektedir.

Modern insani diplomasi ve insani faaliyetlerde bazı temel insani ilkelerin gözetilmesi esastır. Bu ilkeler hem uygulamada hem de bir ideal vasfıyla Uluslararası Kızılhaç Kızılay Hareketi'nin yani Uluslararası Kızılhaç Komitesi, Uluslararası Kızılhaç ve

Kızılay Dernekleri Federasyonu ve 192 ülkenin ulusal Kızılay ve Kızılhaç kuruluşlarının insani diplomasi faaliyetlerini şekillendirir. Bu kuruluşların tüm karar ve çalışmalarına yön veren ve çalışanlarına rehberlik eden bu ilkeler, insaniyet, ayrım gözetmemek, tarafsızlık, bağımsızlık, gönüllü hizmet, birlik ve evrenselliktir (ICRC, 2015).

İnsaniyet ilkesi, zaman ve mekâna bağlı olmaksızın insan acısını önlemek ve hafifletmek için çaba göstermeyi, hayat ve sağlığı korumayı ve insana saygıyı öne çıkarır. Ayrım gözetmemek ise milliyet, ırk, dinî inanç, sınıf veya siyasi görüş ayrımı yapmadan bireylerin acılarını dindirmeye çalışmak, ancak en acil sıkıntılı durumların çözümüne öncelik vermektir. Tarafsızlık, düşmanlıklarda taraf tutmamak veya siyasi, ırksal, dinî veya ideolojik nitelikteki tartışmalara karışmamaktır. Bağımsızlık ilkesi, hükûmetlerden özerk hareket etmeyi içerir. Gönüllülük ilkesi, insani yardımın kazanç güdüsüyle değil mutlak insani saiklerle harekete geçilen bir yardım faaliyeti olması anlamına gelir. Birlik ilkesi, her bir ülkede yalnızca bir tek Kızılhaç veya Kızılay Derneği olması, bu derneğin herkese açık olması ve insani yardım çalışmalarını tüm ülkede sürdürmesidir. Evrensellik ise eşit statüye sahip olan ülke derneklerinin birbirine yardım etmede eşit sorumluluk ve görevleri paylaştığı dünya çapında bir yardım kuruluşu olmasıdır.

Her ne kadar insani yardım, evrensel ilkelerin benimsendiği, eşitlik ve tarafsızlıkla ahlâken doğru olanın yapılmaya çalışıldığı bir eylem mahiyetinde ortaya çıksa da ihtiyacı olanın kim olduğu, bu ihtiyacın ne olduğu, bu ihtiyacı kimlerin ve nasıl sağlaması gerektiği sorularına verilecek cevaplar ister istemez siyasi veçhelere sahiptir. “Acıdan kurtarma”, “rehabilitasyon” ve “koruma ve önleme” gibi terimlerin tümü, mağdurlara verilen yardımla bağlantılı bir dizi amaca atıfta bulunur. “Kalkınma yardımı” acil ihtiyaçların ötesine geçen uzun vadeli bir hedefi, “dış yardım” ise kalkınma projelerinin doğasında var olan dış politika çıkarlarını vurgular.

Yardımın “insan hakları” bağlamında hukuki terimlerle veya “küresel refah politikasının” bir parçası hâlinde sosyal politika terimleriyle sunulması çoğu zaman yardımın meşrulaştırılması ihtiyacından doğar. İnsani yardımın ancak askerî araçlar kullanılarak verilebileceği koşullarda ise “insani müdahale”den ve savaş bölgelerinin ortasında “insani alanlar” yaratılmasından söz edilir (Paulmann, 2013, s.215-238). Tüm bu terimler ve bağlamlar çerçevesinde insani diplomasinin de aslında tıpkı savaş gibi devlet egemenliğinin bir uzantısı olduğunu iddia edenler vardır (Oliver, 2016). Ulus devletler kitlesel zorunlu göç ve mültecilerle ilgilenmek için uluslararası insani yardım kuruluşlarına güvenirken orduları aynı insanları yakalıyor, gözaltına alıyor ve hareketlerini kontrol ediyor olabilir (Weizman, 2012). Bu tür durumlar yardımlarla şiddet sarmalı arasında maalesef tuhaf ve dolaylı bir ilişkiselliği de çağrıştırmaktadır (Lopez ve ark., 2015, s.2232-2239).

FOTOĞRAF AA / MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI

Sonuç itibarıyla insaniyetçilik ve hayırseverlik kavramlarıyla farklı kültürlerin epistemolojik birikimlerinde kendine yer bulan uygulamalar, modern çağda savaşların ve afetlerin ortaya çıkardığı krizlerin insan üzerindeki etkisini azaltmak amacıyla kurumsallaşmaya başlamıştır. Uluslararası ilişkiler disiplininin en yeni alt alanlarından birisi olan insani diplomasi, önümüzdeki yıllarda hem krizler hem de krizlere aranan çözümler ekseninde mutlaka daha çok kullanılacak ve tartışılacaktır.

*Yazının tamamına ve atıf yapılan kaynaklara şuradan erişebilirsiniz: Kuramdan Uygulamaya İnsani Diplomasi, Haz. Hafize Zehra Kavak, Kızılay Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2022.

"OSMANLI'YI, RUMELİ VE ANADOLU AYAKLARI ÜZERİNDE DURAN BİR İNSANA BENZETİRİM"

TUNCA ÖRSES ARŞİVİ, YIKILAN KÖYLERİNİ TERK ETMEK ZORUNDA KALAN AİLELER, 1912
CİHAT GÖKTEPE, UNUTULMASINLAR DİYE BALKAN HARBİ, İSTANBUL, 2013

Tarihçi-yazar Yıldırım Ağanoğlu ile yakında Kızılay Kültür Sanat Yayınları'ndan çıkacak olan Balkanlarla ilgili iki kitabı etrafında Türkiye'nin göç tarihi üzerine söyleştik.

Öncelikle röportajları içeren "Balkanlarda Yetim Türkler" kitabınızdan bahsedelim istiyorum. Struga, Ohri ve İstanbul'da yaşayan 32 kişiyle 2014-2017 yılları arasında yapılan bu mülakatların çıkış noktası nedir?

Bu başlı başına bir hayat hikâyesi olması yanında, bu kitabın kaleme alınmasının da hikâyesidir. Yugoslavya'nın (şimdiki Kuzey Makedonya Cumhuriyeti) bir şehri Struga'dan 1957 yılında ailesiyle 9 yaşında İstanbul'a göç etmek zorunda kalmış Kemal Akar ile tanışmam ile başladı her şey. Kendisi 2012'ye kadar, 55 sene memleketini hiç göremedi. Belki de bu hasret yüzünden olsa gerek, benim Rumeli konusundaki kitaplarım ve çalışmalarımdan haberdar olarak, yanıma geldi. "Ben sunacağım katkıyla doğduğum şehrime bir hizmetim dokunsun istiyorum. Türkiye'de de Struga çok tanınmıyor. Siz konunun uzmanısınız. Osmanlı belgelerini inceleyip, Struga'nın tarihi ve kültürüne yönelik bir eser yazabilir misiniz?" dedi. Bunun üzerine kendisiyle anlaştık ve bir kitap yazmak üzere yola çıktık. Ancak 2019'a gelindiğinde toplam dört kitaba imza atacağımızı hiç düşünmemiştik. İşte bu kitaplardan biri de Struga-Ohri Benim Vatanım adıyla yayınlandı. Eserimiz 2019 yılında ESKADER tarafından araştırma-inceleme dalında en iyi kitap ödülüne layık görüldü. Mevcudu kalmayan bu kitabın Kızılay Kültür Sanat Yayınları'nın teklifi üzerine, röportaj yaptığımız ihtiyar amcalarımızın o duygu dolu ifadelerinden de etkilenerek küçük değişikliklerle Balkanlarda Yetim Türkler adıyla yayınlanmasını uygun gördük.

Bu mülakatlardan da yola çıkarak Osmanlı'nın Balkanlardan çekildikten sonraki durumuna dair neler söylersiniz?

1912-13 Balkan Harbi'nin üzerinden 110 yıl geçmiş. Bu acı dolu günleri,

BALKANLARDAN KAĞNILARIYLA YOLA ÇIKAN KÖYLÜLER, ILLUSTRATION MECMUASI, 1912, PARİS

zulmü, zorunlu göç acısını yaşayan üç nesil demek. Rumeli şehirleri, Anadolu'nun birçok şehrinden çok önce Osmanlıların eline geçmiştir. Birçok tarihçi Osmanlı'nın aslında bir Rumeli devleti olduğunu yazar ki, bu aynı zamanda bugünkü Güneydoğu Avrupa topraklarıdır. 1352'den itibaren bu topraklar Hristiyanı, Musevisi ve Müslümanlarıyla medeniyetimizin gurur kaynağı olacak bir vatan yapılmıştır. İşte kademe kademe, yıl yıl bizden koparılan Balkanları kaybedince bu travmayı hala atlatamadık. Ben Osmanlı'yı, Rumeli ve Anadolu ayakları üzerinde duran bir insana benzetirim. Rumeli ayağı kesilince ana gövde, değişen dünya dengelerinin de etkisiyle 10 yıl daha yaşayamadı ve 1922 sonunda yıkıldı.

Osmanlı idaresinde savaş ve isyanlar görülse de, 560 yılın çoğunda bir barış adası olarak yaşadı Balkanlar. Osmanlı sonrasında ise maalesef günümüze kadar neredeyse her on yılda büyük katliamlar, göç ve sürgünler yaşandı, kendi güzel, talihi makûs bu coğrafyada.

Benim babam 1934, annem 1955'de vatanını terk etmek zorunda kalıp İstanbul'a göç etti. Ben onları sadece dinlesem de; 1985 Bulgaristan Türklerinin isimlerinin değiştirilmesi, 1989 zorunlu göçü, 1992-1995 Bosna Hersek savaşı neticesi yaşanan soykırımı, 1999 Kosova ve 2001 Makedonya savaş ve katliamları sürecini bizzat gördüm ve yaşadım. Çok şükür son

Osmanlı sonrasında ise maalesef günümüze kadar neredeyse her on yılda büyük katliamlar, göç ve sürgünler yaşandı, kendi güzel, talihi makûs bu coğrafyada.

20 yıldır bir sükûnet var. Bu biraz da dengeleri gözetirken, büyüyen ve gelişen Türkiye Cumhuriyeti'nin bölgede yürüttüğü siyaset sebebiyle sağlanmaktadır.

Buradan Cumhuriyet dönemini incelediğiniz "Bir Tasfiye ve Örtülü Sürgün Metodu olarak Balkanlardan Türkiye'ye Göçler" kitabınıza geçelim. Bu göç sürecinin aşamalarından kısaca bahseder misiniz?

Bir Türk devleti olan Osmanlı'nın 1913'de Balkanlar'dan tasfiye edilmesi siyasi bir sondu ve bu durum asla bu topraklara bir barış getirmemiştir. Devam eden 110 yıl içinde Türk ve Müslüman nüfustan, çoğunluğunun baskı, zulüm, zorunlu göç vb. sebeplerle tasfiyesi ise insani bir dramdır. Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra ilk büyük imtihanı 1924 Türk-Yunan Mübadelesidir. Mübadele nüfusun karşılıklı değişimi demektir. Türkiye'de yaşayan Rumlar (İstanbul, Gökçeada, Bozcaada hariç), Yunanistan'da yaşayan Türkler (Batı Trakya hariç) olmak üzere karşılıklı değişime tabi tutuldular.

Osmanlı idaresinde savaş ve isyanlar görülse de, 560 yılın çoğunda bir barış adası olarak yaşadı Balkanlar.

Aslında Türkiye, askeri ve ekonomik vb. açılardan çok sayıda nüfusa ihtiyaç duymaktaydı. 1927'de yapılan nüfus sayımına göre Türkiye'de 13,6 milyon insan yaşamaktaydı. 1877-1923 yılları arasındaki savaşlarda Anadolu'da çok azalmış, neredeyse sağlam erkek nüfus kalmamıştı. Balkanlarda yıllardır hor görülen, çetelerin zulümleri ile inleyen Türkler, bunun da etkisiyle ilk fırsatta Türkiye'ye göç için fırsat kollamaktaydı.

Cumhuriyet döneminde Balkanlar'dan göç hareketlerini inceleyecek olursak en fazla göç Bulgaristan'dan gerçekleşmiştir. Yaklaşık olarak, Bulgaristan'dan 850.000, Yunanistan'dan 500.000, Yugoslavya'dan 300.000, Romanya'dan ise 140.000 civarında insan Türkiye'ye göç etmiş ya da zorla ettirilmiştir. Cumhuriyet döneminde kayıtlara geçen ve tahmini olarak ilave edilen rakamlara göre, gelen toplam göçmen sayısı 2 milyon civarındadır. 1992'de Bosna-Hersek ve 1999'da Kosova'da ortaya çıkan Sırp zulmü ve 2001 Makedonya olayları neticesinde de Türkiye'ye bir kısım göçler olmuştur.

Cumhuriyet döneminde Balkanlardan gelen göçmenler nasıl bir politikayla ve statüyle iskân edildi?

Tarım ile uğraşan göçmenler, var olan ya da yeni kurulan köylere iskân edilmiştir. Esnaf ve sanatkârlar ise şehir ve kasabalarda yerleştirilmiştir. Devlet gelen göçmenlerin çoğunu "iskânlı göçmen" statüsünde, daha az bir kısmını ise "serbest göçmen" statüsünde yerleştirmiştir. İskânlı göçmen devletten arazi, ev, tohumluk, çift hayvanı gibi yardımlar almıştır. Bunun yanında mesela Yugoslavya'dan gelen göçmenlerin çoğu ise serbest göçmen statüsünde olup, devletten

Pyotr Nikolayevich Gruzinsky, Rus Birlikleri Yaklaşırken Dağlıların Köylerini Terk Edişi, 1872, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 3m x 4m, St. Petersburg Rus Devlet Müzesi

hiçbir yardım almayacakları beyanıyla kabul edilmiştir.

Bu insanlar adeta boş olan Trakya ve Anadolu'nun nüfus yoğunluğunu arttırmıştır. Devletin ihtiyaç duyduğu askeri gücü temin etmede ve ekilip biçilmeyen tarlaların ekonomiye kazandırılmasında, şehir hayatındaki kalifiye iş gücünün sağlanması vb. birçok hususta Türkiye'nin kalkınmasına büyük katkılar sağlamıştır.

Bu göçlerin modern Türkiye'nin şekillenmesinde nasıl bir etkisi olmuştu?

Üç yüz yıllık göç tarihinde Rumeli'den Türkiye'ye iskân edilen ve kendi imkânlarıyla yerleştirilenler yanında, onlardan neşet edilen nesiller de ilave edildiğinde en az 28 milyon insanımızın Balkan kökenli olduğunu söyleyebiliriz.

Neredeyse tüm Trakya bölgesi, büyük ölçüde Marmara ve Ege Bölgeleri, kısmen Akdeniz ve İç Anadolu, Doğu Karadeniz bölgeleri ve çok az da olsa Batı Karadeniz ile Doğu Anadolu bölgelerinde göçmen köyleri vardır.

Muhacirler, yerel nüfusa göre daha çalışkan olup, kök salabilmeleri için daha gayretli olmak zorunda olduklarının bilincinde olurlar. Bu da kısa sürede onların üretken, yenilikçi ve müteşebbis olmaları neticesini doğurur. Bu sayede modern Türkiye'nin temellerinin atılması ve ülkenin kalkınmasında Balkan göçmenlerinin çok büyük katkısı olmuştur. Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal ve birçok devlet adamımızın Rumeli kökenli olması da ülkemizin kalkınması ve ilerlemesinde rol almış yadsınamayacak bir başka gerçektir.

Fedakâr Bir Kızılay Gönüllüsünün Staj Defteri

HARUN TUNCER

Haluk Perk koleksiyonunda yer alan Ebe Şehime Hanım'ın Kızılay Kadırga Doğumevi'nde ebelik stajı yaptığı dönemde tuttuğu defterler önümüzdeki günlerde ilk kez Kızılay Kültür Sanat Yayınları tarafından yayınlanacak. Türk Kızılay'ın kurulduğu günden bugüne sunduğu sağlık hizmetlerine ışık tutan bu defteri ve sahibini daha yakından tanıyalım.

Osmanlı Devleti önce Trablusgarp'ta ve ardından Balkanlar'da savaşa girer. Bütün imkânsızlıklara rağmen 1877'de faaliyetlerine başlamış olan Hilâl-i Ahmer Cemiyeti, İslam dünyasının hemen her yerinden topladığı yardımlar sayesinde Trablusgarp'ta, ardından Rumeli'de ve Anadolu'da hastaneler kurar, camileri geçici hastaneye çevirir, buralarda görev alacak doktor ve hastabakıcılar tayin eder. Ancak sağlık hizmetlerinin layıkıyla görülebilmesi için doktor ve hastabakıcı haricinde kadın hemşire ihtiyacı duyulur. Bu dönemde Hilâl-i Ahmer'in belki en faal ismi olan Besim Ömer Paşa bu konuda da başı çeker. Hilâl-i Ahmer Hanımlar Cemiyetini kuran Paşa, aynı zamanda hanımlardan teşekkül edecek eğitimli sağlık orduları yetiştirmek için muhtelif kurumlarda hemşirelik, hastabakıcılık kurslarının açılmasını da sağlar. Bu kapsamda Besim Ömer Paşa 1912'de Hilâl-i Ahmer Cemiyeti adına Kadırga Doğumevi'nde açtığı 5 ay süreli "gönüllü hastabakıcılık/ebelik kursu" sayesinde okul dışından muhtelif yaşlardaki hanımların hemşirelik ve ebelik eğitimine adım atmasına imkân tanır. 1914-15'e kadar devam eden kursların mezunları ehliyetlerini tasdiken aldıkları belgelerle hem cephelerde duyulan acil hastabakıcı ihtiyacını karşılamak hem de devletin zaruret bulunan mahallerinde eğitimli ebelik hizmeti verebilmek için muhtelif yerlerde görevlendirilirler.

Fatma Şehime Hanım, hem faal bir hastane hem de ebelik, hastabakıcılık/hemşirelik gibi eğitimlerin verildiği, tıp fakültesi öğrencilerinin de staj gördüğü bir "okul" görevi gören Kadırga Doğumevi'nde staj gören isimlerden biri olur.

Vatan ve millet borcu

Fatma Şehime, 1879 yılında Haşim Efendi ve Şekibe Hanım'ın kızı olarak İstanbul'da dünyaya geldi. Babası Haşim

BESİM ÖMER PAŞA

Efendi İstanbul'da Mekteb-i Sultani, Darulmuallimîn gibi mekteplerde hocalık yapmış, bilahare atandığı Anadolu kazaskerliği görevi devam ediyorken vefat etmişti.

Şehime Hanım fedakâr ve yardımsever bir insandı, Hilâl-i Ahmer Cemiyetinde yıllar boyu hizmet vermişti. Sağlık bilimlerine meraklı olmalı ki yaşı 37 olmasına rağmen İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 1915 yılı Ekim ayında diploma almıştı. O dönemde yaşanan uzman eleman eksikliği

sebebiyle Süleymaniye mıntıkası içerisinde yer alan Vezneciler'de ikamet ettiği anlaşılan Şehime Hanım'dan kimsesiz asker eşlerinin ücretsiz doğum yapmalarına yardımcı olması için Hilâl-i Ahmer'in İstanbul Merkez Şubesi tarafından destek isteniyordu. Kendisine ulaşan mektuptan hemen bir gün sonra kaleme aldığı cevabi mektubunda "vatan ve milletine kendisini borçlu" addettiğini kaydeden Fatma Şehime Hanım böyle bir teklifi iftiharla kabul edeceğini belirtiyor ve hatta sadece Süleymaniye değil, civar mıntıkalarda da bu hizmeti verebileceğini bildiriyordu.

Cihan Harbi sırasında tıp eğitimi alan Fatma Şehime Hanım, Hilâl-i Ahmer adına hastabakıcılık hizmeti de veriyordu ve -muhtemelen 1916'dan başlamak suretiyle- 1918 Ağustos ayına değin Bahriye Merkez Hastanesi'nde "763 numaralı pazubandıyla" yine fahri olarak hastabakıcılık yapmıştı. Aynı yılın Temmuz ayında Millî Talim ve Terbiye Cemiyeti merkez dairesinde Dr. Besim Ömer tarafından "memlekette ilk defa" verilen "ilk imdat ve muavenet" kursuna düzenli olarak devam etmiş ve buradan da ilk yardım ehliyetnamesi almıştı.

Hıfzussıhha, ilk imdat ve çocuk bakımı

Dünya Savaşı 1918'in sonuna doğru imzalanan ateşkesle sona erdi ve ardından 1919-1922 arasındaki Türk İstiklal Harbi gerçekleşti. Harbi müteakip ülkede yeni bir devlet ve başka bir rejim doğdu. Artık imparatorluk tasfiye edilmiş, yeni devlet inkılaplarla siyasi, sosyal ve kültürel anlamda pek çok şeyi değiştirmişti. Bu değişiklik kurum ve bireylerin hayatına da yansımış; kimi kurumların yetki ve icraatlarının yeni rejim tarafından yeniden tanımlanması ve onaylanması lüzumu doğmuştu. Bu kapsamda "Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti" unvanı yerine 1923'te "Türkiye Hilâl-i Ahmer Cemiyeti" ismi kullanılmaya başlandı. Cemiyetin daha önce verdiği sertifikaların da yenilenmesi söz konusu oldu. Şehime Hanım da daha önce Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nden aldığı hastabakıcılık vesikasını yeniletmek üzere 1923'te Türkiye Hilâl-i Ahmer Cemiye

Fatma Şehime Hanım 1914 yılı Kasım ayıyla 1915 yılı Nisan ayı arasında Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyetinin kurduğu ikinci ebeler mektebi olan Kadırga Doğumevi'nde "hazır bulunduğu doğum ve ameliyatlar"ı tuttuğu iki deftere kaydetmiştir.

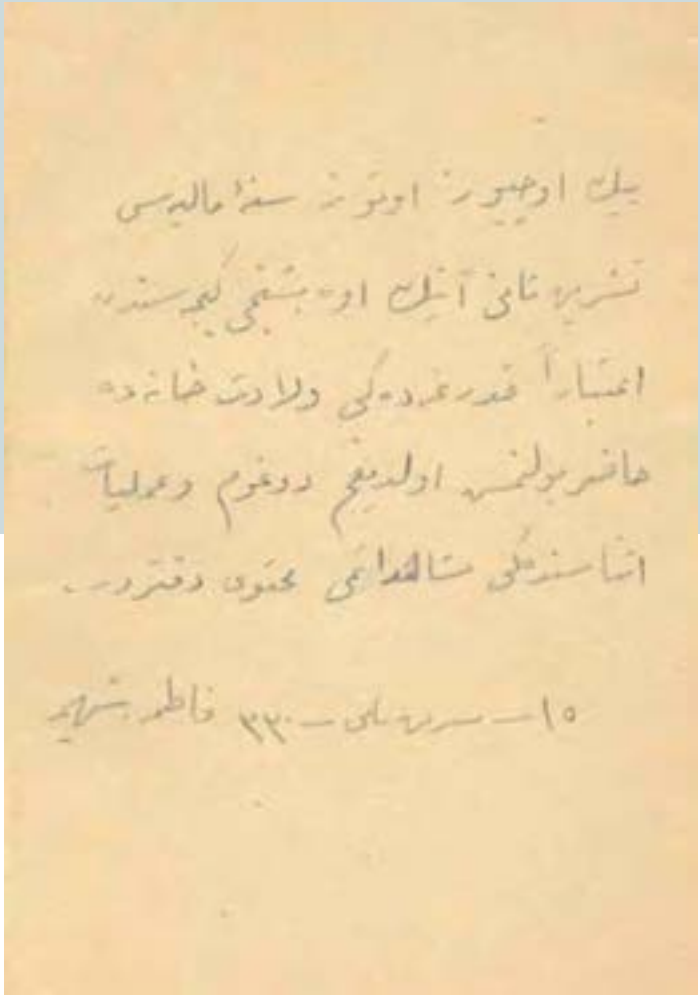

ti'ne dönüştürülen kuruma 1927 yılında kayıt başvurusunda bulundu. O sırada Beşiktaş Yabanpazarı'nda ikamet eden Şehime Hanım'ın Hilâl-i Ahmer'in İstanbul Merkez binasında gerçekleşecek hastabakıcılık kursu için Ekim 1927'de kaydı yapıldı. Birkaç ay sürdüğü anlaşılan kurs, Şubat 1928'de bitmiş ve "hıfzussıhha, ilk imdat ve çocuk bakımı" derslerine devam eden ve başarılı bulunan Şehime Hanım'a icazet verilmişti.

Yüreğinde beslediği millet sevgisi ve hizmet aşkıyla dopdolu olan Fatma Şehime Hanım yaşı elliye ulaştığı halde gücü neye yetiyorsa yapabilmek için icazet almak, daima bir şeyler öğrenerek kendini hem mesleki hem de insani anlamda geliştirmek peşindeydi. Eldeki belge ve bilgilerle biyografisine dair bu kadar detay verebildiğimiz Şehime Hanım hakkında 1930-40'lı yılların yazılı basınına bakıldı, fakat hakkında herhangi bir ipucuna maalesef ulaşılamadı. Dolayısıyla 1928'den sonraki hayat safahatı hakkında bir şey söyleyebilmek imkânından -en azından şimdilik- mahrumuz.

Fatma Şehime Hanım'ın staj notları

Hemşirelik mesleğine artan ihtiyaç nedeniyle Besim Ömer Paşa 1912'de Kızılay Cemiyeti adına Kadırga Doğumevi'nde 5 ay süreli "gönüllü hastabakıcılık/ebelik kursu" açarak okul dışından muhtelif yaşlardaki hanımlar için hemşirelik ve ebelik eğitimine adım atılmasını sağladı. Kurslar 1914-15'e kadar devam etti. Mezunlar hem sertifika aldılar hem de

cephelerde duyulan acil hastabakıcı ihtiyacını karşılamak ve imparatorluğun zaruret bulunan mahallerinde eğitimli ebelik hizmeti verebilmek için muhtelif yerlere gönderildiler.

Fatma Şehime Hanım 1914 yılı Kasım ayıyla 1915 yılı Nisan ayı arasında Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyetinin kurduğu ikinci ebeler mektebi olan Kadırga Doğumevi'nde "hazır bulunduğu doğum ve ameliyatlar"ı tuttuğu iki deftere kaydetmiştir. Bu defterler Haluk Perk koleksiyonundadır.

Şehime Hanım'ın 1915'te, 37 yaşında Dersaadet Darulfünunu Tıp Fakültesi'nden mezun olduğu dikkate alınırsa söz konusu notları tuttuğu sırada henüz bir öğrenciydi ve muhtemelen ilgili doğumhanede staj yapmaktaydı. Nitekim girdiği doğum ve ameliyatları kaydettiği defterde ilgili kayıtların sonunda "görülmüştür" ibaresiyle beraber umumiyetle "Doktor Atıf" ve bazen de "Doktor Saim İsmet" beylerin imzaları yer almaktadır. Bu da ilgili defterin şahsi bir merak ve ilgiden değil ödev yahut görev icabı tutulduğuna bir işaret kabul edilebilir.

Tahsilli olmasına rağmen Fatma Şehime Hanım'ın kitabeti çok iyi değildir, ifade ve üslubu bariz birtakım hatalar barındırır. Mesela özellikle muayenelerden bahsedilirken yazılan cümleler birbirine bağlaçlarla ulanarak uzatılmaktadır ve özne yüklem tutarlılığına dikkat edilmez. Ayrıca ulanan tek bir cümlede birden fazla kip kullanılarak metinde ıttırat ve düzen bozulur.

"Bir çeyrek saat sonra son çıkıp ve mu

ayene edilerek zarın bir kısmı içeride kaldığı görülmüştür. Biraz sonra bu da çıkarak kadın kurtulmuştur. Perine pek cüzi olarak yırtılmıştır."

"Kadının tuvaleti yapılıp yatağına götürüldü ve ara sıra muayene edilerek hémorrhagie olmadığı görülmüştür."

"Fakat res orta halkayı biraz geçmiş bulunduğundan lakin boşluğunu layıkıyla muayene edemedim." (s. 57/sol)

Sözü edilen iki küçük not defterine 28 Kasım 1914-25 Nisan 1915 tarihleri arasında gerçekleşen toplam 13 doğum kaydedilmiştir. Defter boyunca tutulan kayıtlarda doğum yapacak hasta hakkında sorgulanan ve gözlemlenen klinik detaylar öz geçmişi bağlamında şöyledir: Küçükken bir hastalık geçirip geçirmediği, ilk hayız tarihi, evliliği ve düşük yapıp yapmadığı, doğumun başından sonuna yani hastaneye geldiği ana kadar geçirilen evre, hasta ve anne karnındaki çocuğun son durumları. Bu ayrıntıların yanı sıra kimi hastaların isimleri, memleket ve ikamet mahalleri, ailesinin hayatta olup olmadığı, kardeş sayısı gibi bazı soy geçmişi bilgileri de kaydedilmiştir.

Bu verilere göre İstanbul; Trablusgarp, Girit gibi uzak komşuları da dâhil Anadolu ve Balkanlardan göç almaya devam etmektedir. En düşüğü 11, en yükseği 15 olan hayız görme başlangıç yaşı ortalaması aşağı yukarı 13 buçuktur. En erken evlilik 13 yaşındaki bir İstanbullu tarafından yapılmıştır, ama ortalama evlilik yaşı 19'dur. En erken doğum 19 yaşında yapılmıştır ve ilk doğumunu yapanların yaş ortalaması 23'tür. En yaşlı anne üçüncü doğumunu gerçekleştiren Bingazili Gülfidan

Yüreğinde beslediği millet sevgisi ve hizmet aşkıyla dopdolu olan Fatma Şehime Hanım yaşı elliye ulaştığı hâlde gücü neye yetiyorsa yapabilmek için icazet almak, daima bir şeyler öğrenerek kendini hem mesleki hem de insani anlamda geliştirmek peşindeydi.

Hanım'dır. Hemen hiçbir kadın daha önce düşük yapmamıştır.

Kadınlara dair önemli veriler

Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'na girdiği 1914 yılında yapılan nüfus sayımına göre İstanbul'un toplam nüfusu 1 milyon 35 bin küsurdu. Bunların 433 bin kadarı kadın, kalanıysa erkekti. 433 bin kadının da 246 küsur bini Müslüman'dı. Söz konusu doğumhanede tutulan kayıtlardaysa sadece 13 Müslüman hanıma dair detayların verilmiş olduğunu düşünürsek Fatma Şehime Hanım'ın tuttuğu notları dikkate alarak ortaya çıkarılan istatistiki rakamlar genel bir değerlendirme yapmaya şüphesiz izin vermez.

Elimizdeki bu kısıtlı verilere istinaden en azından devletin merkezi olan İstanbul'da Kadırga doğumevine gelen Müslüman kadınların ortalama hayız ve evlilik yaşlarına, ilk doğumlarını yaptıklarında kaç yaşında olduklarına, geldikleri memleketlerin çeşitliliğine, düşük oranlarına dair ihtiyatlı genellemelerde bulunmak mümkün olabilir.

Not: Fatma Şehime Hanım'a ve staj defterine dair ayrıntılı bilgi, belge ve kaynaklar yakında yayınlanacak Ebelik Stajı/Hilâl-i Ahmer Kadırga Doğumhanesi Ebelik Kursu Öğrencisi Fatma Şehime Hanım'ın Staj Defteri (Haz. Harun Tuncer) adlı kitapta yer almaktadır.

25 YILLIK YARDIM HAREKETİ "İYİLİK ÖRÜYORUM"

FOTOĞRAF AA / MUSTAFA ÜNAL UYSAL

Mersin'in Mezitli ilçesinde başlattığı hareketle çeyrek asırdır ihtiyaç sahiplerine atkı ve bere ören Ferda Yertut, ilk zamanlarda sadece kent merkezinde sürdürdüğü çalışmalarını farklı illere de taşıdı.

Süreç içerisinde kendisine ulaşan kadınlarla iş birliği yapan Yertut, "iyilik hareketi"ne duyarlılık gösteren 14 ildeki kadınlarla organize oldu. Yaptığı çalışmalarla sesini duyurmayı başaran Yertut ve destekçisi kadınlar, bugüne kadar binlerce atkı ve bereyi ihtiyaç sahiplerine ulaştırdı. İyilik hareketinin daha geniş çevrelere yayılması için çalışmalarını sürdüren kadınlar, kendisine gelecek desteklerle bu sayıyı her geçen yıl artırmayı hedefliyor.

81 ilde örgü örmek istiyorum

Yertut, iyilik hareketinin farklı kentlere yayıldığını söyledi. Kendisine ulaşan iyiliksever kadınlarla çalışmalarının hızla büyüdüğünü aktaran Yertut, bu kış için çalışmaların organize şekilde devam ettiğini vurguladı.

Bu yıl "İyilik Örüyorum" hareketinin 25. yaşını kutladıklarını aktaran Yertut, "Herkes benimle olsun istiyorum. Yürekler, gönüller... Çeyrek asrı deviriyoruz. Bu yolu birçok arkadaşımla kat ediyorum. Çocuklarımızın, anne, babalarımızın sesini herkes duysun istiyorum. Hep beraber bir şeyler yapalım istiyorum. 81 ilde örgü örmek istiyorum. Herkese faydam olsun istiyorum." diye konuştu.

Yertut, her zaman "daha fazlasını yapma" anlayışıyla yola devam ettiklerini, bu kış 81 ile giderek ih-

Mersin'de yaşayan Ferda Yertut'un başta çocuklar olmak üzere ihtiyaç sahiplerinin kış aylarında üşümemesi için 25 yıl önce başlattığı "İyilik Örüyorum" hareketi 14 kente yayıldı.

FOTOĞRAF AA / MUSTAFA ÜNAL UYSAL

tiyaç sahibi kişilere ulaşmak istediğini vurgulayarak, şöyle konuştu:

"Sesimi herkes duysun, mesela benim ipim hiç bitmesin. Firmalardan gelen destekler var. Hepsinden Allah razı olsun. İzmir, Ankara, İstanbul, Antalya, Adana'da birçok ilde güzel insanlar var. Hepsi gönülleriyle benim için koşan insanlar. Hep beraber bu iyiliği örelim. Bu kış için 81 ile davetiye çıkardım. Lütfen çağırın, gelelim, örelim. Oradaki çocuklarımıza yetişelim. Şu an 3 kente gönderdik, daha sonra 6 ilimize göndereceğiz. İşin içinde çocuk var, çocuklarıma yetişmek istiyorum."

"İyilik Örüyorum" hareketine atkı ve bere örerek katkı veren Elif Baytar da Yertut'a her zaman destek verdiğini, amaçlarının da iyiliğe ulaşmak olduğunu vurguladı.

Kadınlardan Ayşe Altunkaynak da harekete katkı sunduğu için mutlu olduğunu belirterek, "Ulaşabildiğimiz yerlere gidiyor. Bütün arkadaşlarımızı bu iyiliğe davet ediyoruz. Çocuklarımıza, yaşlılarımıza fayda olacak şekilde... Ulaşabildiğimiz yerlere kadar ulaşalım." diye konuştu.

İSTANBUL'DA BİR İYİLİK EVİ

Abdi İbrahim Vakfı kanser tedavisi gören çocuklar ve aileleri için anlamlı bir toplumsal projeye imza attı.

Kanser tedavisi için İstanbul'a gelen ancak ekonomik nedenlerle kalacak yer sıkıntısı yaşayan çocuklara, aileleriyle birlikte konaklama imkanı sağlayacak olan Abdi İbrahim Vakfı İyilik Evi, İstanbul Fatih'te kapılarını açtı.

Abdi İbrahim, kanser tedavisi gören çocuklar ve aileleri için anlamlı bir toplumsal projeye imza attı.

Spor, eğitim, sağlık ve bakım hizmetleri alanında faaliyet gösteren Abdi İbrahim Vakfı tarafından hayata geçirilen İyilik Evi, kanser tedavisi ya da kontrolleri için İstanbul'a gelen ancak ekonomik nedenlerle kalacak yer sıkıntısı yaşayan çocuklara, aileleriyle birlikte konaklama imkanı sunacak.

120 aileye hizmet verecek

Toplam 18 odası olan Abdi İbrahim Vakfı İyilik Evi, aynı anda 45 kişinin konaklamasına olanak sağlayacak. Yıl içinde yaklaşık 120 aileye hizmet verilmesi hedeflenen İyilik Evi'ne, hastanelerin onkoloji bölümünde görev alan doktorların imzalı ve kaşeli yönlendirme formlarına göre hasta kabulü yapılacak. Hem hastalığın evresi hem de ailenin maddi durumu bu formlar vasıtasıyla belirlenecek.

İyilik Evi'nin açılış töreninde konuşan Abdi İbrahim Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve Abdi İbrahim Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Nesrin Barut Esirtgen, Abdi İbrahim Vakfı İyilik Evi ile kanserle mücadele eden çocukları ve ailelerini sarıp sarmalayacak sıcak bir ortam oluşturmanın gururu içinde olduklarını ifade etti.

Bizim işimiz, iyileştirmek

Esirtgen, 'Abdi İbrahim Vakfı'nın temel kuruluş amacı, ülkemizin geleceği olan gençlerimizin bilim, spor ve eğitime olan ilgisini artırmak, onların çağdaş ve evrensel değerler ile Cumhuriyetin temel ilkelerine sahip, donanımlı ve nitelikli bireyler olarak yetişmesine destek vermektir. Bu desteğin de ilk ve en temel şartı elbette sağlıklı olmaları

Sağlığın önemini vurgulayan Esirtgen, devamla şunları kaydetti:

ABDIIBRAHIMVAKFI
İyilik Evi

FOTOĞRAF AA / ABDİ İBRAHİM

Yıl içinde yaklaşık 120 aileye hizmet verilmesi hedeflenen İyilik Evi'ne, hastanelerin onkoloji bölümünde görev alan doktorların imzalı ve kaşeli yönlendirme formlarına göre hasta kabulü yapılacak

'Sağlık, her şeyin başıdır. Çağımızı, insanımızı ve ne yazık ki evlatlarımızı tehdit eden en kritik hastalıklardan biri de kanser. Kanser tedavisi gerek hasta gerekse hasta yakını için çok meşakkatli bir süreç. Tedavi imkan ve seçeneklerinin daha geniş olduğu yerler ise başta İstanbul olmak üzere büyük şehirler dolayısıyla Anadolu'nun değişik şehirlerinde yaşayan ve bu hastalığa yakalanan çocuklarımız, aileleriyle birlikte tedavi için büyük şehirlerimize seyahat etmek durumunda kalıyorlar. Bu kapsamda biz de hayatı iyileştirme misyonuyla her gün milyonlarca insana daha iyi ve sağlıklı bir yaşam sunmak için çalışan bir şirket olarak, kanserle mücadele eden hastalara yardımcı olmayı sorumluluklarımız arasında görüyoruz. Abdi İbrahim Vakfı İyilik Evi de bu misyonun yansıması niteliğinde. Toplam 18 odalı, 45 kişinin konaklayabileceği İyilik Evi'nde hedefimiz, yılda yaklaşık 120 aileye konaklama hizmeti vermek. Laboratuvarda, fabrikada, bulunduğumuz her yerde ülkemize, insanımıza ve toplumumuza faydalı olma tutkusu, Abdi İbrahim'in genlerinde yatıyor. Bizim işimiz, iyileştirmek. İyiliğin ve iyileştirme tutkusunun bulaşıcı olduğuna yürekten inanıyoruz.'

Geniş bir yelpazeye yayılan projeler

Abdi İbrahim Kurumsal İlişkiler, Sürdürülebilirlik ve İletişim Direktörü ve

FOTOĞRAF AA / ABDİ İBRAHİM

Abdi İbrahim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Dr. M. Oğuzcan Bülbül de Abdi İbrahim olarak 110 yıldır, iyileştirme tutkusunu hiç yitirmeden, bitmeyen bir azim ve enerjiyle insanlığa hizmet ettiklerini belirtti.

Bülbül, HEAL2030 sürdürülebilirlik stratejisi çatısı altında, spordan eğitime, sosyal inovasyondan gönüllülük çalışmalarına kadar çok geniş bir yelpazede sosyal sorumluluk projeleri yürüttüklerini ifade ederek, şunları kaydetti: 'Abdi İbrahim Vakfı burs programı ile yarının bilim insanlarının yetişmesine destek verirken, Geleceği Keşfedenler Programı ile de lise çağındaki gençlerimize bilimsel düşünce alışkanlığı ve yeni nesil yetkinlikler kazandırıyoruz. Sağlık ve spor başlığı altında, milli yüzücülerimiz Emre Sakcı ve Merve Tuncel'e verdiğimiz sponsorluk desteğiyle genç ve başarılı sporcularımızın kariyer yolculuklarına katkı sağlamayı hedefliyoruz. Sosyal inovasyon programımız Doz ile sağlık alanında girişimcilik ekosistemini büyütmeyi hedefliyor, gönüllülük tarafında da çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürüyoruz. Bugün açılışını yaptığımız İyilik Evimiz de Abdi İbrahim vizyonunun ve değerlerinin çok anlamlı bir parçası olarak hayata geçiyor. Abdi İbrahim olarak, içinde yaşadığımız toplumun ve ülkemizin geleceğine yönelik projelerimize tüm enerjimizle devam edeceğiz.'

"KIRMIZI YELEKLİ" PORTRELER

2022 yılının en güzel etkinliklerinden biri kartpostal geleneğinden ilhamla Kızılay gönüllülerini resmeden sanatçı Genco Demirer'in Beyoğlu'nda, Artizan Sanat'ta açılan "Kırmızı Yelek" sergisiydi. İşte yangın, sel, deprem gibi afetler yardım elini uzatan gönüllüleri konu alan kırmızı yelekli portreler...

Kızılay gönüllülerini resmeden sanatçı Genco Demirer'in Beyoğlu'nda, Artizan Sanat'ta açılan "Kırmızı Yelek" sergisinin açılışında konuşan Türk Kızılay Genel Başkanı Dr. Kerem Kınık şu hususları vurguladı: "Kızılay geçmişte o savaş günlerinde, sıkıntılı dönemlerinde gelir elde etmek için kartpostalları kullanmıştı. Kızılay'ın kurucularından olan Macar Abdullah Paşa, Macar isyanlarında Anadolu'ya sığınmış bir hekimdi. Şair Nigâr da kartpostalların üzerine şiirler yazarak bu kartpostalların satılmasını sağlamaya gayret etmişti. Osmanlı döneminde taş baskı ile yapılmış bu 150 yıllık kartpostallar ile ayrıca toplumsal mesajlar verilmeye çalışılıyordu. Bugün geçmişteki o geleneği modernize etmiş özgün bir serginin açılışındayız. Ümit ediyorum pek çok sanatçıya ilham olur. Birçok sivil toplum kuruluşu böyle çalışmalar bekliyor. Çünkü sanat demek diğerkamlık demektir, insanın derdini anlatmıyorsa ne kadar sanat denilebilir."

Serginin proje koordinatörü ve Kızılay Sanat Direktörü M. Lütfi Şen konuşmasında, "Bu sergi Türk milletinin mayasında bulunan iyilik geleneğinden hareketle hazırlandı. Hilâl-i Ahmer'den Kızılay'a 150 yıldır devam eden gönüllülük hareketini merkezine alıyor. Buradaki eserler 100 yıl önce Hilâl-i Ahmer için çizen ressamlarla ilişki kurarak öncelikle gelenekle bağ kuruyor, ardından geleceğin sanat enstrümanı olan dijital artı kullanarak o geleneği günümüzde yeniden yaratıyor" şeklinde konuştu.

Bu arada Kızılay'ın Cumhuriyetin 100. yıldönümü için "100 Sanatçı 100 Gönüllü" adıyla sanatçılar tarafından üretilen gönüllülük temalı tabloların Kızılay yararına satışa çıkarılacak.

Gönüllü

"İYİLİĞİ BÜYÜTMEK VE ÇOĞALTMAK İÇİN" KIRMIZI YELEK ULUSLARARASI GÖNÜLLÜLÜK ÖDÜLLERİ

NURDAL DURMUŞ

FOTOĞRAF AA / EMRAH YORULMAZ

Türk Kızılay Gönüllü Yönetim Direktörü-Proje Koordinatörü Nurdal Durmuş Uluslararası Kırmızı Yelek Gönüllülük Ödülleri'nin hikâyesini 1868 için yazdı.

Gönüllülük; toplumda insanlar arasındaki sosyal ilişkilerin gelişmesi, değer yargılarının oluşması, sosyal farkındalığın ve girişimciliğin artması ve sorunların çözümlenmesinde önemli bir etken. Gönüllülük, tarih boyunca toplumların kültürlerinin içinde kendine özgü bir şekilde var olmayı başarmış ve gelişerek günümüze ulaşmıştır. Birçok disiplin ile etkileşimde olan gönüllülük kavramı sivil toplum, kamu, özel sektör, medya, üniversite, spor, sanat vb. pek çok alanda kendisine yer bulan vazgeçilmez bileşenlerinden biri olmaya devam etmektedir.

İnsani yardımda gönüllü katkısı ve yönetimi

Özellikle son yıllarda ortaya çıkan insani krizler, savaşlar, göç ve mülteci hareketliliğinin getirdiği sorunlar, pandemi, deprem, sel, yangınlar, küresel açlıkla mücadele vb. afetler nedeniyle sivil toplum kuruluşlarının hizmetlerine duyulan ihtiyacın ve beklentinin arttığı bilinmekte. Kısıtlı maddi olanaklara sahip ve artan sorunlarla mücadelede yoğun insan kaynağına ihtiyaç duyan sivil toplum kuruluşlarının iş ve hizmet üretiminde amaçlarını gerçekleştirmek için gönüllü katkısı ve yönetimi pek çok açıdan stratejik öneme sahip bir konu olarak değerlendirilmektedir. Nihayet geldiğimiz aşamada toplumsal mukavemeti artırmayı hedefleyen tüm kurumlar gönüllü hizmete yaslanmış durumda. Öyle ki günümüzde birçok temel hizmeti gönüllülerin desteği ve motivasyonu olmadan yürütmemiz oldukça zor.

İnsani eylemin de yedi temel prensibinden biri olan gönüllü hizmet ilkesi, gönüllülüğün karşılık beklemeksizin yapılan ve yeteneğin menfaat beklemeden değere dönüştürülmesini sağlamakta. Bu duygu gönüllülüğün içsel bir motivasyon ürünü olduğuna da işaret ediyor. Dünyanın dönüşüm hareketine güç katan gönüllüler kimi zaman karşımıza bir ulusal dernek üyesi, kimi zaman kan bağışçısı, kimi zaman da afet alanında insani yardım dağıtırken çıkabiliyor. Örnekleri iyiliğe katkı türlerinin sayısı kadar çoğaltmak mümkün. Bu somut faydaların yanında gönüllü hizmetler toplumun sağduyusunu, vicdanını, duyarlılığını geliştirirken yaşama da değer katıyor.

Gönüllülük hikâyelerini toplumla buluşturan, motivasyon araçlarını yöneten ve bu kapsamda gönüllülüğün sürdürülebilir olmasını sağlayan Kızılay'ımızın tüm dünya gönüllüleri adına düzenlediği Uluslararası Kırmızı Yelek Gönüllülük Ödülleri, dünya genelindeki milyonlarca gönüllünün giydikleri yelekler ve toplum yararına dönüştürdükleri iyilik hikâyeleri var oldukça devam edecektir.

FOTOĞRAF AA / EMRAH YORULMAZ

Geleneksel kodlarda gönüllü hizmet ruhu

Tarihi perspektiften incelediğimizde de gönül ehli bir coğrafya olan Anadolu'muzda toplumsal olaylar karşısında seferberlik ve dayanışma ruhunun her dönem canlı tutulduğunu, toplumumuzun tüm geleneksel kodlarında gönüllü hizmet ruhunun olduğunu görmekteyiz. Örneğin; Orta Çağ'ın en önemli seyyahı olarak kabul edilen, o dönem bilinen dünyanın üçte ikisini gezen İbn Battuta, Anadolu'ya farklı zamanlarda iki ziyaret gerçekleştirmiş ve ziyaretlerinde tuttuğu notları Seyahatname adlı eserinde derlemiştir. İbn Battuta, Anadolu insanı hakkında: "Nereye gidersem gideyim beni misafir etmek isteyen, bana iyilik yapmak isteyen iyi niyetli insanlar gördüm. Bu kadarını dünyanın başka hiçbir yerinde görmemiştim." diyerek özetlemiştir. Günümüzden yaklaşık yedi asır önce toplumun davranışsal özelliklerinin yansıtıldığı bu tanımlamalar, her biri gönüllülük yaklaşımı içeren dayanışma, misafirperverlik ve yardımseverlik başlıklarına ne denli sahip bir geçmişimiz olduğunun da göstergesi.

Yine, Kurtuluş Savaşı sırasında farklı cephelerde savaştığımız Yunanlar, savaştan yirmi yıl bile geçmeden Naziler tarafından kuşatılınca zor duruma düşmüş ve Yunan halkına yardımı Kurtuluş Gemisi ile Kızılay'ımız götürmüştür. Bu olay aslında Anadolu insanının kendine zulmetmeye geleni bile mazlum duruma düşünce kimsesizliğe terk etmediğinin tarihi bir vesikası olarak karşımızda durmakta. Yine aynı dönem bugünkü Pakistan topraklarından savaşta kullanılmak üzere ülkemize gönderilen para ve değerli eşyalar hiçbir zaman unutulmamış ve Pakistan'da Türk Kızılay delegasyonu kurulmuştur. Toplumsal hafızamızın kodlarına işaret eden bu ve benzer örnekler içimizde var olan ve sürdürülebilir iyiliğin yaygınlaştırılması için duyulan gönüllü katkısının önemini göstermektedir.

İnsan kaynakları ve gönüllülük

Bilindiği üzere günümüzde sadece sivil toplumda değil, kamu, özel sektör, medya, üniversiteler dahil pek çok alanda gerçekleştirilen sosyal sorumluluk projeleri ile gönüllülük özdeşleşmiş, kurumların çalışanlarının da katıldığı gönüllülük faaliyetleri bir iç iletişim ve motivasyon aracına dönüşmüştür. Şirketlerin, kurumsal gönüllülük kültürüne verdikleri değer yaygınlaşarak insan kaynakları politikalarında gönüllülük yaklaşımının benimsenmesine yol açmıştır. Gönüllülük eliyle yürütülen faaliyetleri sivil toplum perspektifinden incelediğimizde ise günümüzde en önemli ihtiyaçlardan birinin de gönüllülerin motive edilmesi ve faaliyet yürüttükleri kurumlarda tutundurulmaları olduğunu görürüz. Gönüllülük motivasyonu, toplumsal fayda üretmek için iyi niyetle yeteneklerini ve zamanlarını ücretsiz olarak değere dönüştürmek isteyenlerin heyecanını ve beklentilerini karşılama süreci olarak da tanımlanabilir. Bu nedenle her yaştan gönüllülerin insan kaynaklarına verimli ve sürdürülebilir katkısı için motive edilmesi ve hizmet devamlılığını sağlayabilme becerisi gönüllü yönetiminin önemli bileşenlerinden. Motivasyon araçları arasında ise gönüllünün gerçekleştirmiş olduğu faaliyeti takdir etmek, faaliyetin sonucunun nelere etki ettiğini, neyi değiştirdiğini gözlemlemelerini sağlamak ve gönüllü heyecanını sürekli canlı tutacak motivasyon araçları geliştirmek sürdürülebilir yönetimin temel konularındandır.

FOTOĞRAF AA / EMRAH YORULMAZ

Bir gönüllü motivasyon projesi

Uluslararası Kırmızı Yelek Gönüllülük Ödülleri de tam bu yaklaşımla 154 yıldır tüm çalışmalarını gönüllülerin desteğiyle sürdüren ve nice kuşaklara ilham olan Türkiye'nin en büyük gönüllü gücüne sahip Türk Kızılay'ın bu alandaki liderliğini tescilleyen bir gönüllü motivasyon projesi olarak doğdu.

Faaliyetleriyle topluma ilham veren, gönüllülük kültürünün bir toplum değeri olarak yaygınlaştırılmasına ve geliştirilmesine katkı sağlayan birey, kurum, sivil toplum kuruluşu, medya vb. yapıların ödüllendirildiği tören aynı zamanda ulusal ve uluslararası alanda ilk oluşu ve prestijiyle en önemli gönüllülük motivasyon projelerinden biri olma özelliği de taşıyor. Uluslararası Kırmızı Yelek Gönüllülük Ödülleri yine bu felsefenin bir yansıması olarak her yıl anlamlı bir günde, Birleşmiş Milletler tarafından ilan edilen 5 Aralık Dünya Gönüllüler gününde verilmekte.

2022 yılında Gönüllülük Ödülleri gönüllülüğün gelişimi için çalışmalar yürüten birbirinden kıymetli jüri üyelerimizin değerlendirmeleriyle 16 farklı kategoride 42 farklı ülkeden bildirilen 270 aday arasından seçildi. Yaptıkları çalışmalarla toplumsal değişime yol açan bu hikâyelerin 35'i ödül almaya hak kazandı. Jüri üyelerimizin seçmiş olduğu eşsiz gönüllülük hikâyeleri ödül töreni sayesinde toplumla buluşturuldu ve yeleklerin hikâyeleri ulusal ve uluslararası basında büyük yankı uyandırdı.

Jüri üyelerimiz arasında; Türk Kızılay Genel Başkanı Dr. Kerem Kınık, NTV Dış İlişkiler ve Dış Haberler Koordinatörü Ahmet Yeşiltepe, CNN Türk Ankara Temsilcisi Dicle Canova, Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürü Dr. Emre Topoğlu, Psikiyatrist Yazar Prof. Dr. Kemal Sayar, TRT Merkez Haberler Müdürü Lamia Ayhan, İstanbul Üniversitesi akademisyenlerinden Doç. Dr. Murat Şentürk, Birleşmiş Milletler Gönüllüleri Türkiye Koordinatörü Nil Memişoğlu ve IFRC Türkiye Delegasyon Başkanı Ruben Cano gibi alanında yetkin isimler yer aldı.

Yardımlaşma ve dayanışma kültürümüzün timsali

3 Aralık 2022 tarihinde Haliç Kongre Merkezi'nde gerçekleşen ödül törenimize Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan yazılı bir mesaj gönderdi. Sayın Cumhurbaşkanımız "yardımlaşma ve dayanışma kültürümüzün timsali olan Kızılay gibi müesseselere ne kadar sahip çıkarsak, ülkemizin ve dünyanın daha huzurlu, daha güvenli bir yer haline gelmesine o derece katkıda bulacağımız aşikardır. Buradan tüm vatandaşlarımı bir kez daha Kızılay gönüllüsü olmaya, maddi ve manevi olarak Türk Kızılay'ın çalışmalarına destek vermeye davet ediyorum" mesajı ile Kızılay'ın ülkemizdeki ve dünyadaki önemine vurgu yapmışlardır. Cumhurbaşkanımız, dünyanın daha yaşanabilir ve güvenli bir yer olmasını gönüllülük ile bağdaştırarak gönüllü çalışmaların önemini gönderdiği mesajla bir kez daha hatırlatmışlardır.

Ödül törenimize Cumhurbaşkanlığımız nezdinde katılan Saygıdeğer Hanımefendi Emine Erdoğan ise konuşmasında: "Gönüllülük kültürünü yaşatırsak, dünya sevgiyle çepeçevre kuşanır. İç dünyamıza derin nefesler çekebileceğimiz manevi bir atmosfere kavuşuruz. Çünkü gönüllülük, insanın insana olan inancını pekiştirir" cümlelerini dile getirerek gönüllü olmanın bireysel faydalarını ön plana çıkarmıştır. Yine Hanımefendi, gönüllülüğün bireysel veya toplumsal olarak gerçekleştirilmesinden ziyade kurumsal alandaki önemine değinmiş ve "bugün aramızda bireysel gönüllüler kadar gönüllülük geleneğini kurumlarında yaşatanlar da var. Bu güzel örnekler, dilimizle söylediğimiz değerleri, yaşam pratiklerine dönüştürerek eylemlerimizle de onaylamaktır. Bilhassa kurumların gönüllülük

FOTOĞRAF AA / MUSTAFA KAMACI

çalışmalarına yönelmesinin son derece önemli olduğunu düşünüyorum. Zira gençlerin manevi dünyalarının donanımı, gönüllülük faaliyetlerine olan katılımlarıyla artıyor." cümlelerini sarf etmiştir.

Diğerkâmlık bizim içimizde

Ulusal ve uluslararası farklı sivil toplum kuruluşlarından 3500 gönüllünün katılımıyla Haliç Kongre Merkezi'nde gerçekleştirdiğimiz ödül töreninin açılış konuşmasını yapan Kızılay Genel Başkanımız Kerem Kınık, 154 yıldır faaliyetlerini gönüllülük temelinde yürüten Türk Kızılay'ının bayrak taşıyıcı rolünü ve önemini yeniden hatırlatarak, "Gönüllü faaliyetler ile dünyada pek çok dalgaların oluştuğunu ve bu dalgaların iyiliğin o bulaşıcı etkisiyle dünyaya yayıldığını gözlemliyoruz. Gönüllülük bizim bir sorumluluğumuz ve inancımız gereğidir. Acı çeken varlık canlıdır, başkasının acısına ağlayan onun acısını hisseden canlı insandır. Dolayısıyla diğerkâmlık bizim içimizde olan bir değerdir. Bir başkasının derdiyle dertlenmek, hayatını kolaylaştırmak hangi alanda olursa olsun iyiliği büyütmek ve çoğaltmak için çabalamak durumundayız" sözleriyle gönüllülüğün birey ve toplum açısından bir sorumluluk olduğuna vurgu yaparak, tüm katılımcılara teşekkür etmişlerdir.

IFRC'nin en güçlü üyelerinden

Ödül törenimize Birleşmiş Milletler'in mukim temsilcileri ve Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu'nun (IFRC) temsilcileri de katıldı. Kızılay'ımızın gönüllülük hikayesini dışarıdan bir göz ile katılımcılara aktaran IFRC Türkiye Delegasyon Başkanı Ruben Cano "Türk Kızılay, gönüllülerin gönüllülük fırsatlarını keşfetmesine ve başkalarıyla bağlantı kurmasına olanak tanıyan muazzam Gönüllü Yönetim Sistemi ile gönüllülükte yeniliğin bire bir örneğidir. Bu sistemin 2 yıl önce kurulmasından bu yana yapılan 28 milyon saatten fazla

gönüllü çalışma ile inanılmaz bir hedefe ulaşılmıştır." ifadelerini kullandı. Cano, 1999 Marmara Depremi ile Türkiye'ye ilk kez gelişinin ardından geçen 21 yıllık süreyi değerlendirerek "Bu yıllarda Kızılay IFRC'nin en güçlü üyelerinden biri haline geldi" dedi. Kızılay'ımızın faaliyet alanlarında ve uluslararası düzeyde gönüllülük yolculuğundaki başarısına vurgu yapan Cano, IFRC'nin ve üyeleri olan Ulusal Derneklerin atan kalbi olan yaklaşık 15 milyon gönüllünün her gün dünyayı daha güvenli ve daha huzurlu bir yer haline getirmeye olan katkıları için teşekkür etti.

Gönüllülük hikâyelerini toplumla buluşturan, motivasyon araçlarını yöneten ve bu kapsamda gönüllülüğün sürdürülebilir olmasını sağlayan Kızılay'ımızın tüm dünya gönüllüleri adına düzenlediği Uluslararası Kırmızı Yelek Gönüllülük Ödülleri, dünya genelindeki milyonlarca gönüllünün giydikleri yelekler ve toplum yararına dönüştürdükleri iyilik hikâyeleri var oldukça devam edecektir.

Dünyanın tüm gönüllü kahramanlarına teşekkür ediyor, nice yıllar gelecek kuşaklara ilham olacak çalışmalar yapmalarını ve iyiliğin tüm kalplerde yankılanarak dünyayı kuşatmasını diliyoruz.

ÖDÜL ALANLARIN HİKAYELERİ

Halil Demir - İlham Veren Gönüllü
Kastamonu Azdavay Sada köyünde taşımalı sistemle okula giden çocukların üşümemesi için okul servisinin geçtiği güzergahta, kendi imkanlarıyla yaptığı kulübeye her sabah servis saatinden önce gidip sobayı yaktı, çocuklara süt ve kahvaltılık hazırladı. Sadece çocuklar için değil, yolda kalanların da kullanabilmesi için kulübenin kapısını her zaman açık, sobasını yanık tuttu ve kumanyayı da eksik etmedi.

Cemal Güdül - İlham Veren Gönüllü
Giresun Alucra Koman köyündeki atıl arazilere 30 yıldır gönüllü olarak ve tüm masraflarını kendi imkanlarıyla karşılayarak fidan dikti. Bugüne kadar 80 dönüm araziye diktiği 20 binin üzerinde sarıçam fidanıyla köyüne orman kazandıran çevre gönüllüsü, artık yürümekte zorlandığı için köyünde teşvik ettiği gençlerle birlikte çalışmalarına devam ediyor.

Namık Tuncel - Engelleri Aşan Gönüllü
30 yıl önce geçirdiği trafik kazası sonrası görme yetisini kaybetmesine rağmen "çocuklar renklerden mahrum kalmasın" diyerek başladığı bu yolda okulların duvarlarını gönüllü olarak rengarenk desenlerle boyuyor. Başta lokantalar olmak üzere çeşitli hizmet gruplarına engellilere servis ve iletişim konularında gönüllü eğitimler veriyor.

Yunus Emre Güzel – Afetin Kahraman Gönüllüsü
Elâzığ depreminin hemen ardından kurulan kentin en büyük çadır kentinde 40 gün boyunca gönüllülük yaptı. Yardım dağıtımları ve sosyal taramalar başta olmak üzere 700 kişinin barındığı çadır kent alanında sorumluluk alarak koordinasyonları sağladı. Deprem sonrası kurulan geçici konutlarda da aynı organizasyonlar özveriyle devam ettirdi. Tüm bunları üniversite öğrencisi olarak yaptı ve mezun olduktan sonra da gönüllü çalışmalarına devam ediyor.

NTV - Medyanın Gönüllüsü (TV)
İyilikler daha da büyüsün, yayılsın ve hepimize dokunsun diyen "İyilik Hikayeleri", Doğayı anlamalı ve çözüm bulmalıyız diyen "Yeşil Ekran" programlarıyla Türkiye ve dünyada gönüllülük, iyilik, iklim ve çevre üzerine gerçekleşen faaliyetleri ve o hikayelerdeki gönüllü kahramanları ekranına konuk alarak kamuoyuna duyurdu ve tüm bu alanlarda gönüllülüğün ve farkındalığın yaygınlaşmasını sağladı.

GZT - Medyanın Gönüllüsü (Dijital Medya)
Birçok sivil toplum kuruluşunun gönüllülük faaliyetlerini yaptığı vlog ve haberlerle dijital ortamda yayımladı. Çalışanları da başta afet ve sosyal yardım faaliyetleri olmak üzere ulusal ve uluslararası gönüllülük çalışmalarına katıldı ve deneyimlerini kamuoyuyla paylaştı. Gönüllülükle ilgili yaptığı bilinçlendirme yayınlarını haber akışlarında ön plana çıkardı.

Hürriyet - Medyanın Gönüllüsü (Gazete)
Sadece ülkemizde değil, dünyanın her yerinde gönüllülük hikâyelerini sayfalarına taşıyarak toplumda gönüllülük kültürünün yaygınlaşmasına önemli katkılar sağladı. Gönüllü faaliyetlerin teşvik edilmesi noktasında da çok sayıda sivil toplum kuruluşunun sesi oldu. Gönüllülük ve iyilik temalı haberleriyle Medyanın Gönüllüsü ödülünü aldı.

Serpil Güzel Ün - Medyanın Gönüllüsü (Radyo)
Serpil Güzel Ün; gönüllü olarak yaptığı ''İyilik Elçileri'' radyo programlarıyla, gönüllü çalışmalar yürüten kurumları ve hikayelerini kamuoyuyla paylaştı. Gönüllülük kültürünün yaygınlaşmasına radyo programları sayesinde katkı sağladı. Çeşitli STK'larda da gönüllü olarak çalıştı ve bu deneyimlerini programlarında sıklıkla dile getirdi.

Ceyda Düvenci - Sanatın Gönüllüsü
Ceyda Düvenci "Cenneti Beklerken" filminin görme engellilere özel olarak hazırlanan versiyonunda gönüllü olarak seslendirme yaptı. Ceyda Düvenci aynı zamanda sanatçı kimliğiyle sosyal medya hesaplarından gönüllü çalışmalarını sık sık paylaşarak savunuculuk ve toplumsal etki yaratmakta. Düvenci "Bir Can Bin Umut Serebral Palsili Çocuklar Derneği" ve pek çok sivil toplum kuruluşlarında gönüllülük faaliyetlerine katılmakta ve bu çalışmalarını takipçileriyle paylaşarak gönüllülüğe teşvik etmekte.

Giovanni Guidetti - Sporun Gönüllüsü
"Yıllardır bu ülkede yaşıyorum, bu ülke bana çok şey verdi. Ben de bu ülkeye bir şey vermek istiyorum." diyerek başlattığı gönüllü spor projesiyle dezavantajlı

FOTOĞRAF AA / EMRAH YORULMAZ

bölgelerden kız çocuklarına voleybol eğitimleri verdi. Yetenek taraması amacı taşımaksızın, ulaşılabilir her kız çocuğuna gönüllü olarak voleybol oynamanın mutluluğunu yaşattı. Türkiye Vakıfbank Spor Kulübü antrenörü ve sporun gönüllüsü Giovanni Guidetti bu projesiyle gençlere ilham olan büyük başarılara imza attı.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi - Üniversitenin Gönüllüsü
Öğrencilerinin, "Afet Lideri Yetiştirme" projesi kapsamında düzenlenen eğitimlere katılmalarını sağladı. Afetlerde tüm unsurlarıyla gönüllü destek verdi. Gönüllülüğü ders programlarına dahil etti ve pek çok gönüllü faaliyeti gerçekleştirdi. Üniversitede gönüllülük faaliyetlerinin yaygınlaştırılmasının önünü açtı ve öğrencilerini sivil toplum kuruluşları iş birliğiyle saha deneyimlerine teşvik etti. Üniversitenin Gönüllüsü kategorisinde ödülü alan Sağlık Bilimleri Üniversitesi oldu.

AFAD - Kamunun Gönüllüsü
Afetlere hazır ve bilinçli bir toplum mottosuyla yürüttüğü faaliyetlere binlerce gönüllüyü dâhil etti. Kurmuş olduğu gönüllü yönetim sistemi ile gönüllülük süreçlerinin dijital olarak işletilmesinde önemli ve kıymetli bir aşama kaydetti. Gönüllüleri eğitimler ile destekledi ve saha faaliyetleriyle tecrübe kazandırdı.

Orman Genel Müdürlüğü - Kamunun Gönüllüsü
"Orman Yangınlarıyla Mücadele" projesi ile orman yangınlarında gönüllü mobilizasyonunu sağlayıp, acil durum gönüllülüğünün toplumda yaygınlaşmasında katkı sağladı. Gönüllülere yönelik gerçekleştirdiği eğitim ve içeriklerle eğitimli gönüllü takımları kurarak orman yangınlarında donanımlı insan kaynağı çalışmaları yürüttü.

Türk Hava Yolları - Özel Sektörün Gönüllüsü
İnsan Kaynakları yönetim süreçlerinde personellerini gönüllülüğe teşvik etti. Gönüllülükle ilgili gerekli eğitimleri personellerine sağlamak amacıyla çeşitli STK'larla iş birlikleri gerçekleştirdi. Personellerinin yurt içi ve yurtdışında birçok gönüllü faaliyetine katılımını sağladı. Ülkemizde ve dünyanın birçok noktasında ihtiyaç sahiplerine ulaşma noktasında lojistik çözümler geliştirdi.

Zorlu Holding - Özel Sektörün Gönüllüsü
Çalışanlarının yetkinlik ve potansiyelini toplum yararına artı değere dönüştürmek amacıyla kurumsal gönüllülük programı Kıvılcımlar Hareketi'ni hayata geçirdi. ''Akıllı Hayat 2030 Sürdürülebilirlik Stratejisi'' kapsamında ekonomik ve sosyal refaha katkı sağlamayı, toplumsal faydayı artırmayı ve çevreye olan etkilerini azaltmayı düstur edinen kurumun Kıvılcımlar Hareketi Projesi 2 binden fazla gönüllüye ulaştı.

Borusan Holding - Özel Sektörün Gönüllüsü
Okyanus Gönüllüleri platformuyla çalışanlarının bilgi ve becerilerini gönüllülük yaklaşımıyla değerlendirmeleri ve sosyal fayda projeleri ile topluma katkı sağlamalarını amaçladı. Çeşitli sivil toplum kuruluşlarıyla iş birlikleri yaparak çok sayıda gönüllülük faaliyetini hayata geçirdi. Okyanus

FOTOĞRAF AA / EMRAH YORULMAZ

FOTOĞRAF AA / EMRAH YORULMAZ

Günümüzde sadece sivil toplumda değil, kamu, özel sektör, medya, üniversiteler dahil pek çok alanda gerçekleştirilen sosyal sorumluluk projeleri ile gönüllülük özdeşleşmiş, kurumların çalışanlarının da katıldığı gönüllülük faaliyetleri bir iç iletişim ve motivasyon aracına dönüşmüştür.

Gönüllüleri Borusanlılar Platformuyla gönüllülük çalışmaları devam ediyor.

Çorbada Tuzun Olsun Derneği – Sivil Toplum Gönüllüsü
Sokakta yaşayan insanların temel ihtiyaçlarını topluma geri kazandırılması ve temel ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla faaliyetler yürüttü. Evsizlik sorununa sürdürülebilir çözümler üretmek için çalışmalar yaptı. Binlerce gönüllüsüyle sokakta yaşayan insanlara el uzattı ve çok sayıda evsizi topluma kazandırdı.

Ahbap Gönüllüleri – Sivil Toplum Gönüllüsü
Ahbap gönüllüleri, ihtiyaç sahiplerine her türlü yardımda bulunmak, toplumda yardımlaşma bilincinin güçlenmesini sağlamak, iyi insan ve iyi toplum inşasına hizmet etmek amacıyla çalışmalar yürüttü. Gönüllülük kültürünün teşviki noktasında çok sayıda organizasyon gerçekleştirdiği. Sosyal faaliyetler dışında acil ve afet durumlarında da gönüllüleriyle birlikte ihtiyaç sahiplerinin yanında oldu.

TEMA Vakfı – Sivil Toplum Gönüllüsü
Erozyonla mücadele ve doğal varlıklarımızın korunmasına dair yürüttüğü çalışmaları binlerce gönüllüyle birlikte yaptı. Ağaçlandırma, kırsal kalınma, çevre ve iklim politikaları, biyolojik çeşitlilik gibi alanlarda eğitim ve saha faaliyetlerini hayata geçirdi. Her yaş grubundan insanı gönüllülüğe teşvik eden programları sistematik bir şekilde yürüttü.

TEGV - Sivil Toplum Gönüllüsü
"Bir çocuk değişir, Türkiye gelişir." sloganıyla kurulduğu günden bugüne ilköğretim çağındaki çocuklara okul dışı eğitim desteği verdi. Yaşanabilir çevre, teknoloji ve bilim üreten yaratıcı bireyler, kapsayıcı ve iyilik peşinde koşan bir toplum için yürüttüğü tüm faaliyetlerini gönüllüleriyle gerçekleştirdi. Geliştirdiği programlar ve binlerce gönüllüsüyle eğitim alanında önemli katkılar sundu.

Yusuf İslam - İlham Veren Gönüllü (Uluslararası)
Maddi ve manevi olarak liderlik ettiği "Peace Train" projesiyle özellikle çocukların yüzünü güldürdü. Dünyanın birçok ülkesinde müzisyenleri proje kapsamında bir araya getirerek toplumsal barış alanındaki gönüllülüğü destekledi ve savundu. Geniş kitlelere gönüllülük kültürünü anlattı. Yürüttüğü gönüllülük faaliyetleri çok sayıda insana ilham oldu.

Rogelio Mata Batista - Uluslararası Kırmızı Aile Ödülü
Hayatını ihtiyacı olanlara yardım etmeye adadı. 73 yaşındaki Kosta Rikalı Rogelio Mata Batista 55 yıldır Kosta Rika Kızılhaç'ında gönüllü hizmette bulundu. Ülkesinin her yerinde sosyal çalışmalardan afet acil duruma kadar yüzlerce proje ve faaliyet içerisinde yer aldı. Bugün bile ulusal dernek gönüllülerinin bütünsel gelişim ve öğrenmelerine yönelik programların teşvik edilmesine öncülük ediyor.

Asghar Khan - Uluslararası Kırmızı Aile Ödülü
Asghar Khan Trafik kazası geçiren birini yaptığı ilk yardımla hayat döndürdükten sonra kendini gönüllü faaliyetlere adadı. Son yedi yıldır Pakistan'daki afetlerde, afet müdahale ekibinin gönüllü bir üyesi olarak destek verdi. Pakistan Kızılay gönüllüsü olarak, Pakistan'ın kırsal bölgelerinde yaşayan çocuk ve gençlerin eğitime ulaşması yönünde projeler geliştirdi ve kendini bu gençlerin eğitimine adadı.

Jüri Özel Ödülü – Emre Bark
Bedensel engelli olmasına rağmen tamamen gönüllülerden oluşan bir tiyatro topluluğu kurdu. Tiyatrodan elde edilen gelirlerle ihtiyaç sahibi engelli bireylere tekerlekli sandalyeler alınmasını sağladı. Annesi de görme engelli olan ve yaptığı bu çalışmayla jüri özel ödülünü aldı.

TİFAKE - Kızılay Özel Ödülü (İş Birliği)
Gençlerin eğitimine katkıda bulunmak, insanların bireyler olarak istediklerini gerçekleştirdikleri daha iyi bir dünyanın inşasına yardımcı olmak ve toplumda yapıcı bir rol oynamak amacıyla faaliyetlerini yürüttü. Ülkemizde gönüllülük kültürünün gelişmesine yaptığı katkıların yanında tüm afet ve acil durumlarda yaraların sarılması için gönüllüleriyle birlikte ciddi bir disiplin içerisinde çalışmalara katıldı. Türkiye izcilik federasyonu binlerce izcisiyle gönüllülük müessesesine katkı sağladı.

Şenlendirme Platformu - Kızılay Özel Ödülü (Proje)
Türk Kızılay'ın 2017 yılında Hamilik Okulu Vakfıyla başlatmış olduğu ve Şenlendirme Platformu üyeleri Hamilik Okulu Vakfı, Boğaziçi Yöneticiler Vakfı, Türkiye İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği, Mavera Eğitim ve Sağlık Vakfı, İyilik Olsun Grubu, Mimarlar Mühendisler Grubu ve İyilik Sağlık Vakfının da katkılarıyla genişleyen organizasyonla Cizre'de çok sayıda çocuk, genç, dezavantajlı ve ihtiyaç sahibine destek verildi. İlçe genelinde uzun soluklu birçok gönüllülük faaliyeti hayata geçirildi. Proje daha sonra tüm illerde yaygınlaştırılarak bir sosyal hizmet modeline dönüştürüldü.

Mehmet Levent Sürek - Kök Hücre Bağışçısı
Mehmet Levent Sürek, Kök hücre bağış yaşının bitmesine bir yıl kala, 54 yaşındayken bağış yapmış ve verdiği kök hücre bir kişinin hayata tutunmasını sağladı. Aradan bir yıl sonra yani kök hücre bağışı yapabilecek yaşın son günlerinde tekrar kök hücre bağışında bulunmuştur. Bağışı yaptığı kişinin aslında aynı kişi olduğunu ve bir kişinin hayatını iki kere kurtardığını ödül töreni sırasında öğrendi.

İHH - Gönüllüye Vefa Ödülü
Karşılıksız, hiçbir beklenti içine girilmeden ve insanlığa fayda sağlamak için iyilik yolunda gerçekleştirilen faaliyetlerde maalesef birçok gönüllü hayatını kaybetti. Ülkemizde ve dünyanın farklı noktalarında insanlığın yararına koşarken hayatını kaybeden gönüllülere Allah'tan rahmet diliyoruz. Gönüllüye Vefa Ödülü, birçok gönüllüsü hayatını kaybetmiş olan İHH Vakfı'na verildi.

Gonulluol.org ÖDÜLLERİ
Türk Kızılay Gönüllü Yönetim Sisteminde (gonulluol.org) gönüllülere yönelik çeşitli motivasyon ve ödüllendirme süreçleri de işletilmektedir. Açılan her görev için tanımlanmış olan puanlar, görev değerlendirmeleri gönüllü profillerine hilal seviyesindeki yükselme ve seviyeye göre ödüllendirme olarak yansıtılmaktadır. Gönüllü yönetim süreçlerinin önemli kısmını veri ve analiz oluşturduğu için, Türkiye'de ve dünyada gönüllü yönetimi sistemi açısından ilk olabilecek düzeyde kurgulanan gonulluol.org sistemini aktif kullanan Türk Kızılay yapıları ve gönüllüleri ödül töreninde "Gonulluol.org Ödülleri" kapsamında değerlendirilmiştir.

Türk Kızılay'ın tüm gönüllülük faaliyetlerinin yürütüldüğü gonulluol.org verilerine göre;
• Nüfusa oranlı en fazla gönüllü sayısına ulaşan Türk Kızılay İl Merkezi: Erzincan İl Merkezi
• Nüfusa oranlı en fazla gönüllü sayısına ulaşan Türk Kızılay İlçe - Temsilciliği: Cizre Şube
• gonulluol.org'u en aktif kullanan Türk Kızılay İl Merkezi: Hatay İl Merkezi
• gonulluol.org'u en aktif kullanan Türk Kızılay İlçe – Temsilciği: Şaphane Temsilciliği
• gonulluol.org'u en aktif kullanan Genç Kızılay Gönüllüleri: Genç Kızılay Sakarya
• gonulluol.org'u en aktif kullanan Kadın Gönüllüler: Kızılay Kadın Sur
• gonulluol.org'u en aktif kullanan Engelsiz Gönüllüler: Kızılay Engelsiz Urla
• gonulluol.org'u en aktif kullanan gönüllü: Selma Yıldız – İzmir

FOTOĞRAF AA / EMRAH YORULMAZ

İYİLİK YAP DENİZE AT

FOTOĞRAF AA / MUSTAFA KAMACI

Türk Kızılay'ın Uluslararası Kırmızı Yelek Gönüllülük Ödülleri'nde ödül alan TEMA Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Deniz Ataç, Türkiye İzcilik Federasyonu Başkanı Hasan D. Subaşı ve TEGV Gönüllü Operasyon Yöneticisi Aykut Saka toplumsal iyilik çalışmalarında gönüllülüğün önemini ve ödüle dair düşüncelerini 1868 okurlarıyla paylaştı.

TEMA Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Deniz Ataç:

TEMA Vakfı olarak tüm alanlarda faaliyet gösteren iyilik çalışmalarında gönüllülüğün her zaman iyileştirici ve birleştirici bir gücü olduğuna inanıyoruz. Bilgisini, zamanını ve emeğini daha yaşanılabilir bir dünya için hiçbir karşılık beklemeden kullanan gönüllülerimiz, doğayı korumak için gerçekleştirdiğimiz tüm çalışmalarımızda bizim için büyük bir önem taşıyor.

Küçük bir iyilik hareketi dahi çok büyük yankılar bulabiliyor, bir kişinin attığı bir iyilik adımı binlerce gönüle dokunabiliyor ve toplumsal bilinci geliştiriyor. Son dönemde artan çevre duyarlılığı ile birlikte gezegen için gönüllü olmanın kıymeti ise gün geçtikçe daha çok artıyor.

Vakıf olarak Orman, Kırsal Kalkınma, Savunuculuk ve Çevre Politikaları, Eğitim, Biyolojik Çeşitlilik, İklim alanlarında sürdürdüğümüz tüm çalışmaları, Örgütlenme ve Gönüllülük başlığı altında ülkemizin dört bir yanında ve gönüllülerimizin üstün gayretleri sayesinde gerçekleştiriyoruz.

Bu yıl Vakfımızın 30. yılını kutluyoruz ve Toprak Dedemiz merhum Hayrettin Karaca ve Yaprak Dedemiz A. Nihat Gökyiğit'in çıktıkları yolculuk, büyüyerek ve güçlenerek devam ediyor. Vakıf olarak 30 yıl boyunca, "Her şey 1 ile başlar" diyerek bize yol gösteren Toprak Dedemizin izinden gidip, bir olmadan iki olmayacağı bilinciyle hareket ettik. Yaprak Dedemizin "Doğayla dost olmaya mecburuz" sözünü ilke edinerek gönüllülüğün en temel motivasyonunun 'Doğadaki tüm canlılarla; insanlarla, ağaçlarla, kuşlarla, böceklerle dost olarak, onları mutlu etmek' olduğunu öğrendik. Onların bize bıraktığı bu değerli mirası, şimdi 1 milyon gönüllüyle birlikte, evimiz saydığımız doğaya sahip çıkarak paylaşıyoruz. İlk günkü heyecanımız ve inancımızla sürdürdüğümüz çalışmalarımızda bizi hiçbir zaman yalnız bırakmayan, en büyük gücümüz olan 1 milyon gönüllümüze teşekkür ediyoruz.

Her bir gönüllü; daha yaşanılabilir bir dünya için bir umut demek. Bu vesile ile herkesi tema.org.tr'ye girip gönüllümüz olmaya ve bu topraklarda beraber umut yeşertmeye davet ediyorum.

Öncelikle "Uluslararası Kırmızı Yelek Gönüllülük Ödülleri" programı ile Türkiye'de ve dünyada gönüllülüğü yaygınlaştırmayı ve gönüllü kültürü kazandırmayı amaçlayan Türk Kızılay'a ve bizi "Uluslararası Kırmızı Yelek Gönüllülük" ödülüne layık gören herkese bir kez daha çok teşekkür ediyorum.
Bu ödül, başta Kurucu Onursal Başkanlarımız Ali Nihat Gökyiğit ve merhum Hayrettin Karaca olmak üzere, tüm TEMA Vakfı ailesinin ödülüdür.

Tüm çalışmalarımızı yürütürken, gönüllülük kültürünün bir toplum değeri olarak yaygınlaştırılmasına, gönüllülük temeliyle yapılan tüm çalışmaların daha görünür hale gelmesine, ödüllendirilmesine ve toplumla buluşturulmasına katkı sağlayan Uluslararası Kırmızı Yelek Gönüllülük Ödülleri gibi programlar ve sizlerden aldığımız bu ödüller bize taşıdığımız sorumluluklarımızın yanı sıra ne kadar doğru bir yolda ilerlediğimizi bir kez daha hatırlatıyor ve güç veriyor. Bu yüzden bu ödül TEMA Vakfı ailesi için çok anlamlı.

Yaşanılabilir bir dünya için yapılması gereken daha çok çalışma var ve daha çok gönüllüye ihtiyacımız var. Özellikle gezegenimizin bugün karşı karşıya olduğu bir çok sorun herkesin elini taşın altına koymasını gerektiren yaşamsal sorunlar ve bu konularda biz üzerimize düşen sorumluluğun farkında olarak, motivasyon ve umutla çalışmalarımıza devam edeceğiz. İlk günkü heyecanımız ve inancımızla sürdürdüğümüz çalışmalarımızda bizi hiçbir zaman yalnız bırakmayan, en büyük gücümüz olan 1 milyon gönüllümüze de bir kez daha teşekkür ediyorum.

Türkiye İzcilik Federasyonu Başkanı Hasan D. Subaşı:

Gönül kelimesi, başka dillerde karşılığı olmayan bir kelimedir. Kalp, yürek gibi kelimeler gönül kelimesinin karşılığı gibi görünse de öyle değildir. Sözlüklerde sevgi, istek, düşünüş, kalpte oluşan duyguların kaynağı, arzu gibi anlamların karşılığı olarak okuruz gönlü.

Oysa inanıyoruz ki gönül, aslında tarif edemediğimiz, zaman zaman aklımız ve bilgimizle çelişse de bizi yönlendiren, bizi biz yapan duygularımızın merkezidir. Tam yerini bilmemekle beraber bu kaynağın kalbimizin içinde manevî bir alanda olduğunu düşünürüz. Bu yüzden her ne kadar cümlelerin gelişinde zaman zaman kalp desek de etten, kastan kalp ile karıştırmayız.

Oysa başka dillerde gönül kelimesinin karşılığını aradığımızda etten, kastan ibaret olan kalp kelimesiyle karşılaşırız. Neden kelime manâsı üstünde durduğumdan bahsedeyim. Başka ülkelerde, başka inançlarda karşılık beklemeden yapılan şeylere gönüllü dendiğini düşünüyoruz. Ama bence onların lisanında gönüllünün karşılığı bizde meccanen kelimesidir. Meccanen, para ve karşılık beklemeden yapılan şey demektir.
Sözlüklerdeki gönül kelimesinin, isteyerek anlamı ile karşılıksız kelimesi zaman zaman üst üste oturmayabilir. İsteyerek olabileceği gibi, insan bazen istemeyerek de karşılık beklemeden yardımlarda bulunabilir.

Yapılacak hizmet faaliyetinin tam anlamıyla gönlümüzden, yani o manevi alandan gelen ses ile yapılıyor olması gerçek anlamda yerini bulur ve o hizmet kişinin kendisine manevî aşamalar sağladığı gibi başkalarına da muhabbetle yardım etmesini sağlar.

İnsanı hayvandan ayıran temel özelliklerden biri, bilerek ve isteyerek, gönülden bir başkasına yardım, iyilik etmenin yalnızca insan tarafından yapılabilmesidir.

Daha kestirme söylersek, yalnızca insan olan başkalarına iyilik yapabilir.

Devlet görevlilerinin tüm topluma yardım ulaştırabilmesi, iyilik yapabilmesi hiçbir ülkede mümkün değildir. Çünkü bu işlerle ilgili görevlilerin sayısı sınırlıdır.

Oysa gönülden gelen ilhamlarla ayağa kalkmış halk birbirine çok daha fazla iyilik yapabilir. Böyle yapılabilecek iyiliklerin sınırı olmaz.

Kişi tek başına da iyilik yapabilir ama beraberce yapılan iyilikler kişinin tek başına yapabileceği iyiliklerden kat kat fazla olur.

Organize olmuş kişilerin topluca iyilik yapması ise fevkalâde neticeler doğurur.

Bir olmak, bir arada olmak, gönülden ve topluca, organize iyilikler yapmak toplumda herkesi iyiliğe yöneltir.

Unutmamak gerekir ki iyilik yapmak, kişinin gelişimi için çok önemli bir eğitim yöntemidir.

Bir elin verdiğini diğer elin duymaması, yap iyiliği at denize, gibi iyiliğin gizli kalması, yapılan iyilikle öğünmeme geleneklerimiz çok önemlidir. Zaten kişinin gelişimini sağlayan iyilik yöntemi de böyle yapılan iyiliklerdir.

Gönüllü olarak iyiliği Allah için yaparız. Başkası bilsin diye değil. Fakat bir gören olması, bir bilen olması gönüllüleri heyecanlandıracak ve daha hızlı yol almalarını sağlayıcı özelliklerdendir.

İşte bu "bir gören olma" vasfı zaten en eski ve büyük yardım kuruluşumuz olması hasebiyle Kızılayımıza yakışırdı ve Kızılay gönüllülük ödülleriyle kendisine yakışanı yapmıştır.

TEGV Gönüllü Operasyon Yöneticisi Aykut Saka:

Gönüllülüğün ilgili paydaşlarda ve gönüllüler üzerinde büyük değişimlerin yolunu açtığını inanıyoruz. Gönüllülük kişilerin dünyaya yeniden bakmasını, yepyeni ayrıntılar görmesini, hayatı farklı algılamasını sağlayabilir. Gönüllülük kişilerin geleceğe umutla bakmasını, yardımlaşma geleneğinin sürmesini, yalnız olmadığını bilmediğini, daha üretken ve sorumluluk sahibi bir toplum olma yolunda büyük katkı sağlar.

Gönüllülük modeliyle çalışan farklı sivil toplum kuruluşlarının ve sosyal girişimcilerin çalışmalarının görünür olması, başarılı projelerinin topluma iyi örnek olarak yansıması, isteklendirme anlamında ilgili kurulumlara isteklendirme ve cesaret sağlaması adına çok değerli bir ödül olduğunu düşünüyorum. Çok kapsamlı bir ödül töreni olması, farklı alanlarda çalışmaları olan sivil toplum kuruluşlarını bir araya getirme fırsatı verdiği için Türk Kızılay'ına teşekkür ederiz.

FOTOĞRAF AA / FATİH TÜRKYILMAZ

İSTANBUL'UN SUFİ DÜNYASINA ESTETİK BİR BAKIŞ

İstanbul Türk İslam Eserleri Müzesi'nde alanında yetkin isimlerin danışmanlığında hazırlanan 'İstanbul'da Tasavvufî Hayat' başlıklı sergiyi 10 Ocak 2023'kadar ziyaret edebilirsiniz.

1945'ten beri gelenekten el alıp geleceğe köklü izler bırakmaya çalışan Beyoğlu'ndaki Refia Övüç Olgunlaşma Enstitüsü, geniş çaplı ele aldığı bu konuyu 'İstanbul'da Tasavvufî Hayat' başlıklı bir projeye dönüştürdü. Tasavvuf kültürüne sanatsal, siyasal, mimari ve estetik bir zeminde ışık tutan, 'İstanbul'da Tasavvufî Hayat' sergisi, Türk İslam Eserleri Müzesi'nde ziyaretçilerle buluştu.

Bir duyuş ve kavrayış şeklini esas alan, incinmemeyi ve incitmemeyi şiar edinen, hakikate yapılan seyahati arzulayan mutasavvıfların yaşadıkları mekânın sadeliğine, incelikli gündelik hayatlarına ve kullandıkları eşyanın zarafetine odaklanan sergi, İstanbul Beyoğlu Refia Övüç Olgunlaşma Enstitüsü'nün Nakış, Hat ve Tezhip, Giyim Üretim Teknolojileri, Kuyumculuk ve El Sanatları atölyeleri tarafından incelikle hazırlandı.

Proje danışmanları arasında Prof. Dr. Nurhan Atasoy, Prof. Dr. Ruhi Ayangil, Prof. Dr. Süleyman Berk, Nilgün Gencer, Dr. M. Sinan Genim, Gökhan Parçalı, Elisabeth Strub Madzar bulunuyor.

FOTOĞRAF AA / FATİH TÜRKYILMAZ

GÖRME ENGELLİLERİN 'ÇİÇEK ÖĞRETMENİ'

FOTOĞRAF AA /SÜLEYMAN ELÇİN

FOTOĞRAF AA / SÜLEYMAN ELÇİN

Antalya'da felsefe öğretmeni Fatma Çiçek Selçuk, 11 yıldır gönüllü olarak kütüphanede stüdyoya girerek görme engelliler için kitap seslendiriyor.

Antalya'da yaşayan evli ve bir çocuk annesi Selçuk, 11 yıl önce bir veli toplantısında öğretmenlerden birinin "Sesiniz ve diksiyonunuz çok iyi, değerlendirmelisiniz." tavsiyesi üzerine araştırma yapmaya başladı.

O sırada görme engelli çocukların sesli kitap dinlediğini gören Selçuk, Tekelioğlu Halk Kütüphanesine giderek stüdyoda gönüllü kitap okumaya başladı.

Şimdiye kadar 70 roman seslendiren Selçuk, talep üzerine 100'den fazla da ders kitabı, deneme ve testler ile mesleki yükselme sınavları için notlar okudu.

Görme engellilerin hayatına dokunmanın mutluluğunu yaşayan Çiçek öğretmen, kendisini sesinden tanıyan görme engellilerle de zaman zaman buluşuyor.

Selçuk, bir öğretmen olarak öncelikli hedefinin görme engelli öğrenciler için ders kitapları seslendirmek olduğunu söyledi.

Görme engelliler sesinden tanıyor

Bazı görme engellilerin ilk tanışmada sesinden kendisini tanıyarak "Çiçek öğretmenim." diye seslendiğini aktaran Selçuk, "Seslendirdiğim kitapları tek tek sayıyorlar. Bu beni çok mutlu etti. Gaziantep'ten, Malatya'dan özellikle arayıp kitap seslendirmemi isteyen dinleyicilerim var. Bu beni motive ediyor. Seslendirdiğim kitaplarla üniversite sınavını kazanan, üniversitede dereceye giren, mesleki sınavlarda başarı elde eden görme engellileri gördükçe öğretmen olarak çok mutlu oluyorum, gururlanıyorum." ifadelerini kullandı.

Selçuk, bazılarının "Antalya'nın sıcağında neden gidiyorsun, evinde otur rahat rahat kitabını oku." dediğini, bazılarının da kendisini takdir ettiğini dile getirerek, "Öğretmenlik sadece sınıf ortamında olmuyor. Burada da bir nevi öğretiyorum. Nefesim el verdiği sürece de seslendirmeye devam edeceğim. Kütüphanemize çok talep var ama tek stüdyomuz var. Stüdyo sayısı artarsa seslendirilmiş kitap sayısı da artacaktır." dedi.